

ZAPISNIK

sa 32. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 16. juna 2014. godine

Sjednica je počela u 11 sati i 5 minuta.

Sjednicom je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi/ce Odbora: Husnija Šabović, doc. dr Srđa Popović, Ljerka Dragičević, Snežana Jonica i dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici: dr Izet Bralić, Kemal Zoronjić, dr Novica Stanić, dr Radovan Asanović i mr Dritan Abazović.

Sjednici je u skladu sa članom 55 Poslovnika Skupštine Crne Gore prisustvovao poslanik Emilo Labudović.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali ovlašćeni predstavnici predlagača: Šučko Baković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta.

Sjednici su po pozivu, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine, prisustvovali: Blanka Radošević- Marović, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava, dr Jovan Kojičić, savjetnik Predsjednika Vlade Crne Gore i sekretar Savjeta za zaštitu od diskriminacije, Ivana Jovović, saradnik u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Miloš Uljarević, saradnik u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Stevan Milivojević, izvršni direktor NVO LGBT Forum „Progres“, Milisav Korać, izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“, Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO „Građanska alijansa“ i Rajka Cica Perović, direktorica Centra za prava djeteta.

Sjednici su na njihov zahtjev, po odobrenju Predsjednika Odbora, prisustvovale Danijela Vujošević, saradnica u NVO Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) i Marina Vujačić, izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore.

Sjednicu su pratili predstavnici medija.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je veliki broj nevladinih organizacija uputio zahtjeve za učešće na sjednici, ali zbog racionalnog i efikasnog rada, smatrao je da nevladine organizacije treba da se dogovore i odrede jednog predstavnika koji će u ime svih učestvovati u raspravi. Saopštio je da su se tri nevladine organizacije: „CEDEM“, Centar za prava djeteta i „Građanska alijansa“ dogovorile da u ime njih govori Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO „Građanska alijansa“, dok predstavnici Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore i Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ nijesu bili saglasni sa takvim načinom rada i zahtijevali su da i njihovi predstavnici učestvuju u raspravi. Saopštio je da je dogovoreno da im se omogući učešće u raspravi, uz nadu da će ostale nevladine organizacije imati razumijevanja za predloženu metodologiju rada.

Predsjednik Odbora je predložio sledeću metodologiju: da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore podnese uvodno obrazloženje o Izvještaju o radu za 2013. godinu, a da u raspravi riječ imaju prvo predstavnici nevladinog sektora, pa predstavnici ministarstava i ostalih državnih organa, zatim međunarodnih organizacija i na samom kraju poslanici koji će odlučivati o Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu. Članovi Odbora za ljudska prava i slobode su prihvatili predloženu metodologiju.

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

- 1. IZVJEŠTAJ O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2013. GODINU**, koji je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore podnijela u skladu sa članom 47 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore;
- 2. INFORMACIJA O DRUGOJ MONITORING POSJETI KOIZVJESTILACA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE SAVJETA EVROPE CRNOJ GORI, realizovanoj od 14. do 16. aprila 2014. godine- sprovođenje Preporuka iz Rezolucije 1890 (2012) PSSE (Služba Odbora) I**
- 3. TEKUĆA PITANJA.**

PRVA TAČKA- IZVJEŠTAJ O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2013. GODINU, koji je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore podnijela u skladu sa članom 47 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šučko Baković je u uvodnom obrazloženju saopštio da je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu u zakonskom roku dostavljen Skupštini Crne Gore. Cilj podnošenja Izvještaja je upoznavanje sa stanjem ljudskih prava u Crnoj Gori i ukazivanje na probleme u funkcionisanju javnog sektora, u prvom redu državnih organa, odnosno organa državne uprave. Takođe, u Izvještaju se daje prikaz rada institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i postupanje po pritužbama građana, kao i poštovanje ustavnih i zakonskih prava građana. Zaštitnik je istakao da se Izvještaj za 2013. godinu temelji na pritužbama građana, razgovorima sa građanima koji su dolazili u instituciju, zvali telefonskim putem ili se obraćali Zaštitniku tokom održavanja Dana Zaštitnika, kao i na sprovedenim istraživanjima, izvještajima državnih organa, nevladinih organizacija i organa nadležnih za praćenje pojedinih instrumenata međunarodnog prava.

Iz statističkog prikaza podataka o radu Zaštitnika uočava se da je u 2013. godini Zaštitnik primio 611 pritužbi, dok su iz 2012. godine prenešene 94, što je približno isti broj kao i 2012. godine. Pritužbe su se odnosile na rad državnih organa, organa državne uprave, upravnih i drugih organizacija, sudova, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja, Uprave policije, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, Državnog tužilaštva, organa za vođenje prekršajnog postupka i na rad organa, službi i nosilaca javnih ovlašćenja u drugim državama, privrednih društava, drugih pravnih lica, preduzetnika i fizičkih lica.

Na državne organe i organe državne uprave podnijete su 293 pritužbe, na sudove 84, od čega 77 pritužbi na redovne sudove i na Ustavni sud 7 pritužbi. Na javne službe i druge nosioce javnih ovlašćenja podnešene su 93 pritužbe. Na Upravu policije podnešene su 24 pritužbe. Zaštitnik je saopštio da se o pritužbama na Upravu policije vodi izdvojena evidencija, jer se radi o organu državne uprave koji u nadležnosti ima znatna represivna ovlašćenja. Na Državno tužilaštvo je podnešeno deset pritužbi, na prekršajne organe devet, na organe lokalne samouprave 35, na druge organe, organe u drugim državama, pravna i društvena lica i preduzetnike ukupno 63 pritužbe.

U primljenim pritužbama podnosioci su ukazivali: na povredu prava na suđenje u razumnom roku- 71 pritužba, na ostala građanska prava 289 pritužbi, na ekonomska, socijalna

i kulturna prava 143 pritužbe, na povredu prava djeteta 91 pritužba, a zbog diskriminacije bilo je 46 pritužbi.

Zaštitnik je istakao da je od ukupnog broja pritužbi po kojima je postupio u 2013. godini riješeno 594 predmeta, odnosno 84, 26 % predmeta. U 2014. godinu prenešeno je 111 predmeta (15,74%), od kojih je većina formirana u drugoj polovini decembra 2013. godine, po kojima objektivno nije mogao biti završen postupak. Od 111 predmeta koji su prenešeni u narednu godinu, 31 nije mogao biti riješen, jer subjekti na koje su se pritužbe odnosile nijesu odgovorili na zahtjev Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. U Izvještaju je navedeno o kojim subjektima je riječ, a uglavnom se radi o predmetima koji se odnose na povredu prava na slobodan pristup informacijama. Saopštio je da je upravo ovaj 31 predmet uslovio da je procenat riješenih pritužbi u 2013. godini manji nego u 2012. godini.

Zaštitnik je saopštio da je u 165 slučajeva utvrđeno da postoji povreda prava, od čega je u 143 slučaja povreda otklonjena u toku ispitnog postupka i postupak je obustavljen. U preostalim predmetima povrede nijesu otklonjene u toku ispitnog postupka pa je Zaštitnik u 22 predmeta dao mišljenja sa preporukom nadležnim organima za otklanjanje utvrđenih povreda prava, ostavljajući za to odgovarajuće rokove. U 198 slučajeva, odnosno 33%, utvrđeno je da nema povrede prava.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je istakao da je u ovom Izvještaju, po prvi put, dat prikaz pritužbi i po polnoj strukturi podnosilaca pritužbi, ističući da je to jedina institucija koja je ispoštovala normu Zakona o rodnoj ravnopravnosti, premda je to trebalo i ranije učiniti.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je saopštio da se na osnovu postupanja po pritužbama može zaključiti da je u 2013. godini u oblasti ljudskih prava ostvaren određeni napredak, što su konstatovale i međunarodne organizacije, ali ne u mjeri potrebnoj da bi se stanje moglo ocijeniti kao zadovoljavajuće.

Naveo je da su na rad javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja u 2013. godini podnijete 93 pritužbe, a iz prethodne godine prenešeno 6 pritužbi i da su se građani, kao i u prethodnoj godini, uglavnom žalili na dugo trajanje upravnih postupaka, odnosno na kršenje zakonom utvrđenih rokova, na nepostupanje po njihovim zahtjevima, žalbama, konačnim upravnim aktima i presudama nadležnih sudova. Postupajući po pritužbama Zaštitnik je zapazio da organi javne uprave, kako državni, tako i organi lokalne samouprave često prilikom odlučivanja o pojedinačnim zahtjevima građana ne odlučuju („ćutanje uprave”), ili neopravdano dugo vode postupke. U nekim slučajevima organi donose istu ili sličnu odluku po zahtjevima građana iako je neposredno viši organ ili sud u postupku po žalbi, odnosno tužbi protiv tog akta utvrdio određene nepravilnosti, odnosno nezakonitosti i naložio njihovo otklanjanje. Zato su građani prinuđeni da više puta osporavaju u upravnom postupku i upravnom sporu konkretne upravne akte, da se izlažu materijalnim troškovima i dugo čekaju zakonitu odluku.

Posebna vrsta nezakonitog rada organa javne uprave- „ćutanje administracije“ bilježi se i u 2013. godini. Zaštitnik smatra da je potrebno osposobiti državne organe i službe za zakonito i meritorno rješavanje po žalbama kako bi se obezbijedilo da se predmeti ne vraćaju više puta na ponovni postupak, a bilo bi neophodno uspostaviti sistem odgovornosti za eventualno nepoštovanje zakona i ljudskih prava i sloboda građana od strane službenika javne uprave.

Broj pritužbi na rad sudova, u odnosu na prethodnu godinu, smanjen je za 27,5 % što je posledica rasta ažurnosti sudova. I pored toga, saopštio je Zaštitnik, u radu sudova još uvijek ima predmeta u kojima postupci traju više godina, što nije u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. Smatra da tim predmetima treba posvetiti posebnu pažnju i preduzeti sve neophodne mjere da se postupci u što kraćem roku pravosnažno okončaju.

Naveo je da je Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore Zaštitnik određen kao Nacionalni mehanizam za prevenciju torture (NPM), čime je Crna Gora ispunila preuzetu obavezu iz Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih, ponižavajućih kazni ili postupaka. Ocijenio je da je pravni okvir kojim je regulisan zatvorski sistem unaprijeđen, stanje u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija poboljšano, a uspostavljena je pritvorska jedinica za maloljetnike i žene. Saopštio je da su stvorene normativne i institucionalne pretpostavke za prevenciju torture. Slučajevi torture se pojavljuju kao izolovani. Međutim, i dalje je evidentan problem prenaseljenosti Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija i uslovi u zatvorima ne ispunjavaju evropske standarde.

Takođe, saopštio je da su stvorene normativne i institucionalne pretpostavke za unapređenje rodne ravnopravnosti. Međutim, u praksi su žene još uvijek u nepovoljnijem položaju u odnosu na muškarce. Prikriveno diskriminatorno postupanje prema ženama i dalje je prisutno i sprečava se jednako učešće žena u svim oblastima života. Nasilje nad ženama i nasilje u porodici i dalje je prisutno i malo se prijavljuje. Podaci o nasilju nad ženama i nasilju u porodici su nepotpuni, a kaznena politika prema nasilnicima relativno je blaga.

Ocijenio je da su stvorene normativne i institucionalne pretpostavke za zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. I pored ostvarenog napretka, predstavnici manjinskih naroda suočavaju se sa problemima koji se odnose na nedovoljnu zastupljenost u organima državne uprave i javnim službama. Postoje problemi u zapošljavanju, obrazovanju, političkoj prezentaciji, kao i u oblasti kulture, informisanja i izdavačke djelatnosti. Posebno je težak položaj Roma u Crnoj Gori.

Zaštitnik je saopštio da iz dostavljenih pritužbi, razgovora sa građanima i opštih pokazatelja o situaciji u društvu proizilazi da je stanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava u Crnoj Gori, kao i mjere koje se preduzimaju od strane nadležnih organa u cilju njihovog obezbjeđivanja još uvijek ispod standarda koje propisuju međunarodni dokumenti. Veliki broj građana i dalje živi na granici siromaštva i u stanju je stalne socijalne potrebe. Stopa siromaštva u posljednje tri godine je u porastu. Najugroženiji su nezaposleni, ali i zaposleni kojima se neredovno isplaćuju zarade, dok su ugroženi i mnogi zaposleni sa najnižim primanjima, kao i oni koji rade kod privatnih poslodavaca koji krše propise i uskraćuju prava radnicima. Takođe, ugroženi su i penzioneri koji primaju niske penzije. Nijesu bitnije unaprijeđeni uslovi i mogućnosti za zapošljavanje, povećanje zarada, osiguranje socijalne i zdravstvene zaštite za sve građane, rješavanje stambenih i sličnih problema i potreba građana, što izaziva opštu ekonomsku i socijalnu nesigurnost. Istakao je da je sa ekonomskog aspekta posebno težak položaj nezaposlenih lica, ranjivih grupa i pojedinaca, kao što su stara lica, raseljena lica, Romi i lica sa invaliditetom.

Zaštitnik je ukazao da je na državi odgovornost i obaveza da stalno preduzima mjere za obezbjeđivanje potrebnog nivoa ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava.

U 2013. godini Zaštitnik je imao u radu 34 pritužbe u kojima su podnosioci ukazivali na povrede prava na rad i prava iz radnog odnosa. Podnosioci pritužbi su se, kao i u prethodnoj godini, uglavnom žalili na poslodavce zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa, proglašenja tehnološkim viškom, neisplaćivanja zarada, otpremnina i drugih naknada, nepostupanje inspekcije rada, nepravilnosti u ostvarivanju prava na rad i neuplaćivanja doprinosa za socijalno osiguranje.

Govoreći o pravu na povraćaj imovinskih prava i obeštećenje, Zaštitnik je podsjetio da je u 2011. godini sačinio Poseban izvještaj o ostvarivanju prava na povraćaj imovinskih prava i obeštećenje, a da je prilikom razmatranja tog Izvještaja Skupština donijela Zaključke. U Posebnom izvještaju Zaštitnik je ukazao da se proces povraćaja oduzetih imovinskih prava i obeštećenja odvija veoma sporo i da se dugim trajanjem postupaka za povraćaj imovinskih prava i obeštećenje građanima onemogućava da ostvare svoje Zakonom propisano pravo. Od stupanja na snagu Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju do

31. decembra 2013. godine riješeno je 53, 3% predmeta. Iako je zabilježen rast okončanih postupaka, komisije za povraćaj i obeštećenje i dalje imaju u radu veliki broj predmeta po kojima postupak nije okončan, naročito Komisija u Bijelom Polju. U velikom broju zahtjeva postupci nijesu ni započeti. U godišnjem Izvještaju Zaštitnik je ukazao da je neophodno da komisije ubrzaju svoj rad po preostalim predmetima, a da Ministarstvo finansija obezbijedi odgovarajući broj saradnika za ažurno obavljanje stručnih poslova za potrebe komisija, srazmjerno broju predmeta u radu, kao i da nadležni organi preduzmu sve neophodne radnje i mjere za kontinuirano funkcionisanje komisija za povraćaj i obeštećenje.

Govoreći o pravu na socijalnu zaštitu, Zaštitnik je ukazao da je u izvještajnoj godini stupio na snagu novi Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti i da je postignut određeni napredak u procesu socijalne reforme, ali dalje aktivnosti je potrebno preduzimati.

Pravo na zdravu životnu sredinu je jedno od osnovnih ljudskih prava, ali i pored dobrog normativnog okvira za zaštitu životne sredine u Crnoj Gori, u praksi se dešavaju slučajevi povrede zajamčenog prava na zdravu životnu sredinu zbog nedovoljno razvijene ekološke svijesti, nedovoljne informisanosti građana o pravu na zdravu životnu sredinu, pravu na učešće u odlučivanju o pitanjima koja se tiču životne sredine, kao i pravu na pristup pravdi za zaštitu tih prava. Izražen je problem prekomjerne buke u turističkim mjestima.

Zaštitnik je zapazio da su sprovedene brojne aktivnosti na zaštiti djece, posebno u cilju zaštite djece od nasilja u porodici. Može se konstatovati da je postignut određeni napredak u procesu socijalne reforme. Zaštitnik smatra da treba sprovoditi preventivne i reaktivne mjere za delinkvente. Mišljenja je da treba nastaviti sa edukacijom osoba koje rade direktno sa djecom.

Iako je u Crnoj Gori posljednjih godina poboljšan normativni okvir i povećana društvena vidljivost osoba sa invaliditetom, njihova diskriminacija postoji u svim sferama društvenog i privatnog života. Položaj osoba sa invaliditetom se može najbolje sagledati ako se ima u vidu visok stepen njihove nezaposlenosti, nizak stepen obrazovanja, siromaštvo i politička nezastupljenost. I dalje je nepristupačnost javnim objektima i površinama jedan od osnovnih problema u ostvarivanju prava osoba sa invaliditetom. Zaštitnik je mišljenja da je neophodno unaprijediti aktivnosti na promociji i zaštiti prava ovih lica. Brojne predrasude i stereotipi ograničavaju ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom.

Saopštio je da su realizovane određene aktivnosti na planu promocije i zaštite prava LGBT populacije i podsjetio da je Vlada Crne Gore usvojila Strategiju unapređenja kvaliteta života LGBT osoba za period 2013-2018. godine i Akcioni plan za njeno sprovođenje. Podsjetio je da su mirna javna okupljanja pripadnika LGBT populacije u Budvi i Podgorici nadležni državni organi podržali, ali je na okupljanjima izražen visok nivo homofobije. Ostvarivanje njihovih prava u Crnoj Gori nije u skladu sa međunarodnim standardima, kao i sa pravnim i socijalnim normama, pa su pojave diskriminacije i dalje prisutne. Naročito zabrinjava nasilje, odnosno fizički napadi koji su se desili protiv pripadnika LGBT populacije tokom ove godine. Zaštitnik je mišljenja da bi donošenje zakona o istopolnim zajednicama, odnosno partnerskim odnosima, doprinijelo poboljšanju položaja LGBT populacije u Crnoj Gori.

U raspravi o Izvještaju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu učestvovali su predstavnici nevladinih organizacija: Milan Radović, Stevan Milivojević, Marina Vujačić, Milisav Korać i poslanici: Snežana Jonica, Husnija Šabović, doc.dr Srđa Popović, Emilo Labudović, Ljerka Dragičević, dr Halil Duković i dr Ljiljana Đurašković.

Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa", govoreći u ime tri nevladine organizacije: „Centar za prava djeteta“, „Centar za demokratiju i ljudska prava“ i „Građanska alijansa“ je ocijenio da se u Crnoj Gori u kontinuitetu bilježi napredak u oblasti ljudskih prava, ali i u radu institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Postoje i određeni nedostaci, navodeći da institucija Ombudsmana još uvijek

nema dovoljno budžetskih sredstava neophodnih za obavljanje Zakonom utvrđenih aktivnosti, naročito u dvijema važnim oblastima- zaštiti od diskriminacije i prevenciji torture. Ukazao je i na nedovoljne kadrovske kapacitete, jer je Zaštitnik u ovom trenutku bez dva zamjenika. Podsjetio je da Izvještaj ukazuje na brojne probleme manjinskih grupa, među kojima su osobe sa invaliditetom, pripadnici LGBT populacije i RAE populacije. U Izvještaju se navodi da je bilo deset pritužbi na rad Tužilaštva, a imajući u vidu da Tužilaštvo treba da bude efikasnije u radu, očekivao je veći broj pritužbi.

Mišljenja je da Izvještaj može da bude bolji, posebno u dijelu koji se odnosi na prevenciju torture i zaštitu od diskriminacije. Predložio je da institucija Zaštitnika u narednom periodu organizuje više sastanaka sa NVO koje se bave ljudskim pravima radi razmjene informacija i u cilju nastavka saradnje.

Stevan Milivojević, izvršni direktor NVO LGBT Forum "Progres", koja je Odboru za ljudska prava i slobode dostavila konkretne primjedbe i sugestije na Izvještaj o radu Zaštitnika je saopštio da prema njihovoj ocjeni Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu zbog brojnih manjkavosti ne zaslužuje da bude podržan od strane Skupštine Crne Gore. Naveo je da su komentare na Izvještaj Zaštitnika dostavili Odboru za ljudska prava i slobode i dato je dovoljno vremena Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore da ostvari komunikaciju sa marginalizovanim grupama, civilnim društvom i stručnom javnošću.

Primijetno je odsustvo komunikacije institucije Zaštitnika sa LGBT grupama i stručnjacima i Izvještaj nije rađen sa autentičnim LGBT organizacijama. U pripremi prethodnih izvještaja dok je Marijana Laković bila zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za oblast zaštite od diskriminacije uvijek je konsultovala nevladine organizacije koje se bave unapređenjem ljudskih i manjinskih prava u Crnoj Gori tako da su ti izvještaji, prema mišljenju njihove organizacije, bili vrlo kvalitetni. Saopštio je da je istina da ih kontaktirao g-din Gašaj iz institucije Zaštitnika, ali u tom trenutku imali su nekoliko pritužbi upućenih Ombudsmanu tako da su smtrali da je to prioritet kojim se institucija Zaštitnika treba baviti.

Dobar dio sadržaja Izvještaja preuzet je, bez provjera i objektivnog sagledavanja iz Akcionog plana Vlade Crne Gore za implementaciju LGBT politike u 2013. godini i polugodišnjeg izvještaja Vlade o sprovođenju Akcionog plana, kao i onog što Vlada planira da realizuje u 2014. godini.

Naveo je da su u instituciji Zaštitnika prikriili pritužbe i opis radnji preduzetih povodom pritužbi koje je podnio LGBT Forum „Progres“. U Izvještaju su samo kratko konstatovane dvije pritužbe, iako je podnijeto desetak pritužbi iz LGBT zajednice. Istakao je da je posebno neprofesionalno što u Izvještaju nije konstatovana pritužba zbog diskriminacije i izražene homofobije koju je LGBT Forum „Progres“ podnijela protiv Zamjenice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta, Nevenke Stanković, što se u instituciji Zaštitnika ignoriše osam mjeseci. Mišljenja je da je Zamjenica Zaštitnika nakon tog slučaja trebala podnijeti ostavku, a nije bilo ni izvinjenja, niti ga još uvijek ima. U mjeri u kojoj su oni upoznati g-din Ivica Krkeljić je bio zadužen za ovaj konkretan slučaj. Upitao je zašto pritužba nije evidentirana u formi pritužbe kad je tako predata. Saopštio je da vjeruje instituciji Ombudsmana, ali da je ovaj incident pokazao odsustvo kapaciteta. Podsjetio je da je g-đa Stanković saopštila da je uklonila sadržaj posvećen roditeljima zato što na facebook grupi kojom zvanično administrira institucija Ombudsmana ima maloljetnika. Takođe, podsjetio je na presudu Evropskog suda za ljudska prava u kojoj Sud jasno kaže da ne postoje naučni dokazi niti sociološki podaci koji ukazuju da sama javna rasprava o ovoj temi može negativno da utiče na djecu. Naglasio je da je to vrlo ozbiljan incident koji ukazuje na nepostojanje profesionalnosti, pretočen u mržnju, inat i namjeru da se subjekti civilnog

društva prikazuju inferiornim. Ključno je što neprofesionalnost postoji do mjere da je u godišnjem Izvještaju prikriveno postojanje ove pritužbe.

Ocijenio je da nije nimalo korektno zbog ugleda Odbora da se ovakav Izvještaj podrži.

U Izvještaju za 2013. godinu prepisan je dobar dio Izvještaja za 2012. godinu i potpuno je provjerljivo da su Preporuke Zaštitnika u Izvještaju za 2013. godinu iste kao u Izvještaju za 2012. godinu. Takođe, nedostaje informacija šta je urađeno u pogledu određenih Preporuka datih 2012. godine.

Posebno nedostajuća cjelina odnosi se na to šta se dešava s implementacijom datih ocjena i Preporuka iz 2012. godine, kao i nepostojanje obrazloženja koje su glavne prepreke u njihovoj implementaciji i zašto nijesu realizovane. Naglasio je da Odbor za ljudska prava i slobode posebno treba da obrati pažnju na tu činjenicu.

Saopštio je da se pažljivim čitanjem Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu, stiče utisak da se radi o izvještaju nekog radnog tijela Vlade Crne Gore, a ne o ključnom izvještajnom dokumentu nacionalne institucije za zaštitu od diskriminacije. Naročito nedostaje šta je institucija Zaštitnika radila na polju unapređenja ambijenta za prihvatanje različitih marginalizovanih grupa i popravljivanja poštovanja ljudskih prava u praksi. U Izvještaju takođe nedostaju konkretni, stručni i objektivni pogledi institucije Zaštitnika u pogledu različite predmetne tematike. Saopštio je da nije pomenuta publikacija „Policija, tolerancija i prihvatanje identiteta“ koju je pripremio LGBT Forum „Progres“ u saradnji sa Ministarstvom pravde, a u čemu je učestvovala i zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Marijana Laković. U Izvještaju je takođe izostavljena saradnja i sadržaj saradnje institucije Zaštitnika sa Savjetom za zaštitu od diskriminacije Vlade Crne Gore, kao i činjenica na koji način su predstavnici institucije Zaštitnika učestvovali i kakva su zapažanja iznosili na sjednicama Savjeta.

Iste Preporuke date su u Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu kao u Izvještaju za 2013. godinu, samo što su, zbog prikrivanja sličnosti, navedene drugačijim redosledom. U Izvještaju nema govora o odnosu institucije Zaštitnika prema izraženoj problematici nasilja u školama i među maloljetnicima, niti ima stručnog odnosa prema pitanjima slobode okupljanja LGBT zajednice, kao i prema obrazovnoj politici. Takođe, nejasna je tvrdnja i podaci u Izvještaju da su osobe s invaliditetom, „po svim istraživanjima“, „treća po redu“ diskriminisana grupa, saopštavajući da u Izvještaju za 2013. godinu nema ničeg više od onoga što je bilo u Izvještaju za prethodnu godinu.

Ne stoji da su na „Povorci ponosa“ bili Zaštitnik sa savjetnikom, jer savjetnik nije prisustvovao. Ukazao je da se u Izvještaju navodi da je kao nacionalni preventivni mehanizam za torturu Zaštitnik obavio 21 nenajavljenu posjetu zatvorima, izostavljajući podatke o redovnim posjetama, čiji plan je usvojen tek u decembru 2013. godine, iako je Zakonom iz 2011. godine Zaštitnik postao nacionalni mehanizam za prevenciju torture, a do danas nema izvještaja o stanju u toj oblasti.

Saopštio je, poređenja radi, da Zaštitnik građana Srbije obavlja poslove sa samo dva zamjenika.

Naglasio je da od sredine decembra 2013. godine Zaštitnik nije predložio dva zamjenika.

Pozvao je Odbor za ljudska prava i slobode da zbog manjkavosti i nepreciznosti ne prihvati Izvještaj, jer sadrži brojne nedostatke i devalvira do sada izgrađeni kredibilitet institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a prihvatanjem takvog Izvještaja devalvirala bi se i pozicija Odbora za ljudska prava i slobode i urušilo povjerenje koje ima kod civilnog društva. Mišljenja je da bi razmatranje Izvještaja trebalo odložiti, kako bi Zaštitnik organizovao okrugli sto na kojem bi se sa predstavnicima civilnog društva, stručnjacima i predstavnicima manjinskih zajednica razgovaralo o otklanjanju netačnih i

namjerno ignorisanih sadržaja, kao i o svim primjedbama na rad Institucije. Pozvao je Odbor da formuliše nepristrasne zaključke, ocjene i preporuke o Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je predstavniku NVO LGBT Forum „Progres“ dao više vremena za učešće u raspravi iz razloga što je jedino ta nevladina organizacija dostavila konkretne primjedbe na Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu. Zbog toga je zamolio učesnike sjednice da malo više povedu računa o raspoloživom vremenu.

Marina Vujačić, izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore, je zahvalila na prilici da govori na sjednici i saopštila da nijesu dostavili komentare u pisanoj formi, jer su smatrali da je mnogo bolje da to saopšte na sjednici Odbora. Pohvalila je napore i uloženi trud Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u izradi Izvještaja, ali je istakla da je više pažnje trebalo posvetiti konkretnim studijama slučaja i postupanju Zaštitnika u tim slučajevima. Saopštila je da osobe sa invaliditetom predstavljaju grupu koja pripada pretežno siromašnoj populaciji, samim tim nijesu osnaženi da se sami bore za svoja prava i koriste mehanizme koji su im zakonima omogućeni i mišljenja je da je Zaštitnik trebao češće samoinicijativno da postupa u zaštiti njihovih prava. Podsjetila je na slučaj L.T. iz Tivta koja je podnijela pritužbu protiv Adriatic travela. S obzirom da u periodu od tri mjeseca Adriatic travel nije uopšte odgovarao na pismo Zaštitnika, saopštila je da je Zaštitnik mogao obavijestiti i pomoći navedenoj gospođi da pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije. Nije dovoljno to što se Adriatic travel kasnije izvinio gospođi i što je nakon ponovljene urgencije Zaštitnik dobio odgovor. Podsjetila je i na slučaj zatvorenika iz ZIKS-a i problem nepostojanja invalidskih kolica kada su nakon inicijative Zaštitnika i konkretne komunikacije sa upravom ZIKS-a obezbijedena invalidska kolica. To ne znači da je diskriminacija izbrisana, već je samo spriječena. Mišljenja je da rečenica u Izvještaju nije korektno napisana, jer diskriminacija koja je počinjena samom nabavkom kolica nije izbrisana i neophodno je konstatovati da je ovo lice bilo diskriminisano. Naglasila je da se osobe sa invaliditetom suočavaju sa velikim problemima kada je u pitanju pristup objektima, javnom prevozu, uslugama i da im je otežano ostvarivanje mnogih prava. Ne može se precizno utvrditi da li su osobe sa invaliditetom treća diskriminirana grupa. Predložila je da se ubuduće organizuju sastanci Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i predstavnika nevladinog sektora kako bi se analizirali konkretni slučajevi.

Milislav Korać, izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ je ocijenio da je Izvještaj u značajnoj mjeri veoma obuhvatan, konkretan, prilično jasan i na osnovu njega se može zaključiti šta je ko u prethodnoj godini radio na planu zaštite ljudskih prava. Zahvalio je Zaštitniku što su djeca i omladina sa teškoćama u razvoju u Izvještaju prepoznata kao ranjiva grupa, što oni i jesu. Ukazano je na brojne propuste državnih organa, prvenstveno centara za socijalni rad, u zaštiti prava ove populacije. Ocijenio je da je u 2013. godini izostala ranije uspostavljena kvalitetnija saradnja između institucije Zaštitnika i roditeljskih udruženja djece sa teškoćama u razvoju i izrazio očekivanje za unapređenje iste. Saopštio je da za to nije odgovorna samo institucija Zaštitnika, nego i roditeljska udruženja. Nedovoljno su prikazani problemi u zapošljavanju lica sa invaliditetom, jer od 30 miliona eura uplaćenih u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, po njegovim riječima, svega nekoliko procenata izdvojeno je za aktivnu politiku zapošljavanja lica sa invaliditetom. Smatra da bi bilo veoma važno da je Zaštitnik dao preporuku u vezi sa ovim problemom. Mišljenja je da se odlaže donošenje pravilnika o grant šemama koje treba da omoguće povlačenje sredstava za organizacije koje zapošljavaju lica sa invaliditetom.

Iako se u Izvještaju na afirmativan način govori o Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti, a po njegovoj ocjeni taj Zakon nije dobar, jer nije ustanovio nijedno dodatno pravo za ovu

populaciju. Naglasio je da prilikom razmatranja Predloga zakona nije prihvaćen njihov predlog da se Zakonom definiše naknada za roditelje djece sa najtežim smetnjama u razvoju, što je praksa u Srbiji i Hrvatskoj. Uz razumijevanje za lošu finansijsku situaciju u državi, smatra da u državnim organima još uvijek postoji nedostatak senzibiliteta prema osobama sa invaliditetom.

Podsjetio je i na Zaključak Skupštine Crne Gore iz decembra 2012. godine kojim je utvrđeno da sredstva koja budu ostvarena mimo budžetskog plana, treba uplaćivati za socijalna davanja i istakao da to nije ispoštovano, jer su prihodovana značajna sredstva mimo planiranih i nijesu usmjerena u navedene svrhe, na što je Zaštitnik trebao ukazati u Izvještaju.

Mišljenja je da je u Izvještaju više prostora trebalo dati problematici zdravstvene zaštite.

Na kraju, zaključio je da bi Zaštitnik češće trebao da reaguje na pojedine konkretne slučajeve kršenja ljudskih prava.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šučko Baković je saopštio da je Izvještaj o radu Zaštitnika za 2013. godinu urađen bez zamjenika za zaštitu od diskriminaciju i zamjenika za državnu upravu, iako su oba u instituciji radili do kraja 2013. godine i istakao da je njihova obaveza bila da ostave podatke, dokumentaciju i pripreme nacrt izvještaja, odnosno dio izvještaja za oblast za koju su bili nadležni. U Izvještaju je prikazan i njihov rad. Jedan Zamjenik je ostavio više podataka i uradio nacrt, dok drugi Zamjenik, iako je Zaštitnik to od njega zahtijevao, nije posao odradio, tako da je Izvještaj urađen na osnovu dokumentacije kojom je raspolagala Institucija. Po njegovim riječima, no o čemu nema podataka i evidencija u Instituciji, za Ombudsmana ne postoji. Lično je tražio od Zamjenice za zaštitu od diskriminacije da dostavi izvještaj i ono što ona misli da treba da bude sadržano u Izvještaju, ali nije dobio nikakav odgovor.

U odnosu na sugestiju da bi Izvještaj u oblasti prevencije torture mogao biti bolji, saopštio je da je u Izvještaju dato samo osnovno, a detaljna analiza biće sadržana u godišnjem Izvještaju o radu Nacionalnog preventivnog mehanizma koji je u završnoj fazi i biće dostavljen Vladi i Skupštini.

Podsjetio je da je Izvještaj o radu Zaštitnika za 2012. godinu na plenumu razmatran tek u decembru 2013. godine i da je tada izrazio žaljenje što se Izvještaj kasno razmatra. Od decembra 2013. do marta 2014. godine nije se ništa ozbiljno desilo u oblasti zaštite od diskriminacije, tako da nijesu htjeli ponavljati ono što je navedeno u Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu.

Zaštitnik je prokomentarisao svaku od primjedbi koje je saopštio izvršni direktor NVO LGBT Forum „Progres“:

Način na koji je nevladina organizacija dostavila primjedbe Odboru za ljudska prava i slobode i način na koji su iste prezentovane na sjednici po mišljenju Zaštitnika je neprofesionalan i pomalo zlonamjeran, a sami prigovori su neutemeljeni. Istakao je da je Izvještaj Zaštitnika bio dva mjeseca na sajtu institucije Zaštitnika i dva mjeseca na sajtu Skupštine Crne Gore tako da je nevladina organizacija imala vremena da primjedbe dostavi znatno ranije, a ne pred samu sjednicu Odbora, koja je prethodno bila zakazana za 3. jun 2014. godine. Primjedbe od strane LGBT Foruma „Progres“ nijesu im bile upućene, već su mejlom obaviješteni da su primjedbe upućene Odboru, iako bi partnerski odnos to nalagao, pa je Ombudsman zatražio odlaganje sjednice Odbora kako bi se upoznao sa primjedbama. Za to vrijeme primjedbe su se nalazile na portalima, pisali su o njima i elektronski i štampani mediji;

Na primjedbu da nijesu u izradi Izvještaja kontaktirali relevantne nevladine organizacije, Zaštitnik je upitao da li su očekivali da Zaštitnik dođe kod njih i upita ih šta da unese u Izvještaj.

Naveo je da je 16. januara 2014. godine, po njegovom ovlaštenju, savjetnik Zaštitnika Nik Gašaj kontaktirao LGBT Forum „Progres“ i obavijestio ih da sprovede pripreme za izradu Izvještaja i da bi željeli da im dostave ocjene o tome kako vide poštovanje

prava LGBT populacije u Crnoj Gori, koji su problemi, koje bi preporuke dali. Iz NVO LGBT Forum „Progres“ je zatraženo da im se uputi dopis, što je i urađeno, ali nijesu odgovorili. Ponovo je urgirano mejlom, obećali su da će dostaviti, ali podaci nijesu dostavljeni. Zaštitnik je istakao da to ukazuje da ova nevladina organizacija nije željela da saraduje;

U vezi sa primjedbom da je dobar dio Izvještaja preuzet bez provjere i objektivnog sagledavanja iz akcionih planova, Zaštitnik je naveo da je Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, između ostalog, utvrdio i šta Izvještaj treba da sadrži, pa tako u oblasti zaštite od diskriminacije treba da sadrži aktivnosti i postupanje i rad državnih organa. Ne radi se o prostom preuzimanju informacija, a navođenje podatka o donošenju Strategije za zaštitu prava LGBT osoba smatra veoma značajnim, jer taj dokument pokazuje opredjeljenje države i Vlade Crne Gore da se unaprijede prava LGBT osoba u Crnoj Gori.

U vezi sa primjedbom da su u instituciji prikrili pritužbe i da je LGBT Forum „Progres“ podnio desetak pritužbi, Zaštitnik je saopštio da podatak nije tačan, jer je LGBT Forum „Progres“ u 2013. godine podnijela pet pritužbi. Dvije su upisane u 2013. godini, a tri nijesu, jer su podnijete krajem decembra, pri čemu nijedna od njih ne sadrži broj, nijesu ovjerene i potpisane, a nevladina organizacija je pravno lice, upisano u registar. Zakon to propisuje, tako da su očekivali da će ih dopuniti, pa su te pritužbe zaveli prvog radnog dana u 2014. godini;

U vezi sa kvalitetom njihovih pritužbi, saopštio je da je utisak institucije Zaštitnika da se u LGBT Forumu „Progres“ od dolaska Milivojevića za izvršnog direktora njeguje jedan „revolucionarni“ pristup ljudskim pravima, jer diskriminaciju vide na svakom mjestu, tamo i gdje je ima i gdje je nema. Zaštitnik je naglasio da po shvatanju predstavnika ove nevladine organizacije svako pravljanje razlike, nejednako postupanje ili uskraćivanje predstavlja diskriminaciju. Analizirao je nekoliko pritužbi koje je podnijela NVO LGBT Forum „Progres“. U jednoj pritužbi koja se odnosi na Javni servis Radio Crne Gore naveden a nevladina organizacija navodi da je diskriminisana zato što jedan od programa Radija ne prihvata njihove poruke. Dostavili su mejl kao dokaz, a u tom mejlu piše da je korisničko sanduče prepunjeno. Zaštitnik se raspitao kod internet stručnjaka koji su mu saopštili da u takvim situacijama softver odbija poruke što znači da niko nije mogao da kreira odbijanje njihovih zahtjeva i mejlova. Kao dokaz priložili su drugi mejl na koji nije odgovoreno, ali nije siguran koji je datum u mejla, zbog nejasnoće da li je prvo upisan dan ili mjesec. To znači da je mejl u jednom trenutku mogao biti prepunjen, a kasnije nije. U toj pritužbi čak navode da direktor prima njihove mejlove, a da ih program ne prima. Direktor je rukovodilac javne ustanove, dok je ovo samo dio te ustanove. Zaštitnik je saopštio da je bez osnova ova javna ustanova označena kao diskriminator;

Ukazao je i na pritužbu podnijetu na Tursitičku organizaciju Nikšića u kojoj se navodi da je LGBT Forum Progres sprovodila istraživanje o LGBT turizmu, da su sve turističke organizacije odgovorile na upitnik, a samo jedna nije. Turistička organizacija je navela da neće reklamirati LGBT sadržaje i NVO LGBT Forum „Progres“ u tome vidi buduću namjeravanu diskriminaciju, iako tada nije bio izmijenjen Zakon o zabrani diskriminacije. Zaštitnik je saopštio da su iz LGBT Forumu „Progres“ demonstrativno povukli tu pritužbu. Takođe, obavijestio je da su iz institucije Zaštitnika kontaktirali Turističku organizaciju i da su im saopštili da su pogriješili. Pri tom, Zaštitnik je ukazao da postoji sloboda privrednog poslovanja;

Zaštitnik je predstavio i pritužbu koju je NVO LGBT Forum „Progres“ podnijela na Luku Bar, jer im nijesu odgovorili u određenom vremenu, nakon čega su zvali lice koje im nije odgovorilo, slali poruke, a ta osoba im je odgovarala da nije nadležna za navedena pitanja i upućivala ih da se obrate upravi. U tome su u LGBT Forumu „Progres“ vidjeli

diskriminaciju, pa su čak, uslovno rečeno, prijetili toj osobi da su sačuvali sve poruke i da će prijaviti diskriminaciju;

Zaštitnik je saopštio da im MANS godišnje podnosi i preko 100 pritužbi, ali su one sve uredno zavedene tako da mogu da ih evidentiraju i MANS redovno obavještavaju;

Saopštio je da je Milivojević u izlaganju ispoljio visok nivo kritičnosti i naglasio da NVO ne treba da kreira na koji način će Ombudsman, kao nezavisna institucija, sačiniti izvještaj. Naglasio je da ne očekuju da će Ombudsman prepisivati ono što nevladine organizacije smatraju da treba unijeti u Izvještaj, jer mu je Ustavom Crne Gore propisana nezavisnost i sloboda koju ima u i izradi Izvještaja.

Povodom nekonstatovanja pritužbe na rad zamjenice, saopštio je da je to shvatio kao predstavku na rad koleginice Nevenke Stanković. Pojasnio je da je riječ o projektu za djecu osnovnoškolskog uzrasta „Djeco, pišite Ombudsmanu!“, koji se sprovodi sa NVO „Akcija za ljudska prava“ i UNICEF-om u trajanju od dvije godine. Cilj je da se institucija približi djeci kako bi im se obraćali, a kao rezultat tog obraćanja nastao je strip o dječijim pravima, koji je prihvaćen od strane države kao pomoćni udžbenik u predmetu Građansko obrazovanje. To je jedino pomoćno nastavno sredstvo takve vrste na ovim prostorima. „Progres“ je njihove sadržaje postavio na tu stranicu i sadržaji su uklonjeni od strane administratora, a u svemu tome Zaštitnik je vidio samo nedovoljno dobru komunikaciju između NVO LGBT Forum „Progres“ i institucije Zaštitnika, ali ne i homofobiju koju „Progres“ želi prikazati. Saopštio je da imaju pravo da kreiraju stranicu i uklone sadržaj koji je uglavnom namijenjen odraslima. U tom momentu njihova je procjena bila da je taj sadržaj nepotreban na toj stranici. S obzirom da je ocijenio da je u pitanju loša komunikacija, saopštio je da ih je pisanim aktom pozvao da se sastanu i razgovaraju o problemu, a da mu je odgovoreno da se sastanak može održati u Centru za LGBT populaciju, u kojem se, po Zaštitnikovim saznanjima, dominantno pružaju ugostiteljske usluge. Saopštio je da i tamo treba da tamo ode i otići će u narednom periodu;

U vezi sa primjedbom da je dobar dio sadržaja Izvještaja prepisan, saopštio je da to nije tačno. Možda ima određenih konstatacija koje se ponavljaju i koje je nemoguće promijeniti. Naveo je da to govori da Milivojević ili onaj ko je pisao primjedbe nije pažljivo čitao Izvještaj ili ga je selektivno čitao. Na samom početku Izvještaja navedeni su slučajevi od 2009. godine u kojima nijesu ispoštovane Preporuke. U vezi sa preporukama za oblast zaštite od diskriminacije saopštio je da se zbog značaja ponavljaju preporuke koje nijesu ispoštovane. Primjebdu da nije konstatovana saradnja sa Savjetom za zaštitu od diskriminacije saopštio je da donekle prihvata, ali je istakao da postoji izuzetna saradnja sa sekretarom Savjeta. Detaljnije u Izvještaju nijesu o tome govorili, jer nijesu dobili podatke od osobe koja je prisutvovala sjednicama Savjeta;

U vezi sa konstatacijom da nije bilo riječi o nasilju u školama, saopštio je da je to proizvoljna i neutemeljena tvrdnja. Gotovo trećina Izvještaja odnosi se na nasilje što je jasno i nedvosmisleno rečeno;

U vezi sa ocjenom koja stoji u Izvještaju da su po svim relevantnim saznanjima osobe sa invaliditetom treća diskriminisana grupa istakao je da je velika razlika između saznanja i istraživanja. Podsjetio je da je posljednje relevantno i zvanično istraživanje o stepenu diskriminacije CEDEM sproveo 2011. godine za potrebe Ministarstva za ljudska i manjinska prava i prema rezultatima istraživanja najviše su diskriminisani Romi, zatim lica sa invaliditetom, LGBT predstavnici, stare osobe, nacionalne manjine i žene. Pred kraj decembra prošle godine MONSTAT je objavio analizu siromaštva u Crnoj Gori. Prema toj analizi rast siromaštva u Crnoj Gori je veoma izražen, što je konstatovano i na redovnom godišnjem sastanku Ombudsmana iz regiona u Ljubljani prošle godine. Zaključeno je da svaki ombudsman pozove vladu u svojoj državi kako bi preduzela mjere za rješavanje tog ozbiljnog problema. Ombudsman misli da je siromaštvo ozbiljan problem i o tome su prvi put značajnije pisali u Izvještaju.

Romi su manjinska grupa koja je istorijski zapostavljena, a sve međunarodne organizacije i subjekti konstatuju da su Romi na prvom mjestu po diskriminaciji;

Zaštitnik je ukazao da je njegova uloga u prevenciji torture prvenstveno da vrši nenajavljene posjete ustanovama u kojima su lica lišena slobode. Saopštio je da se Opcionim protokolom uz Konvenciju protiv torture potenciraju upravo nenajavljene posjete, tako da je na osnovu komentara LGBT Forum „Progres“ jasno da ne razumiju ulogu Zaštitnika kao Nacionalnog preventivnog mehanizma;

Govoreći o diskriminaciji lica sa invaliditetom, saopštio je da je važno da se stanje mijenja i poboljšava, a Ombudsman je tu da ukazuje, kritikuje, preporučuje, savjetuje i poziva na preduzimanje mjera. U vezi sa postupanjem prema Adriatic travel, saopštio je da im nijesu odgovorili na dopise, a prema važećem Zakonu i izmjenama koje su u toku, nema norme kako Ombudsman da postupi kada ga ignorišu, ali su Pravilima o radu unijeli normu da Zaštitnik može zauzeti stav i dati mišljenje ako iz priložene dokumentacije može da se zaključi da li je bilo diskriminacije. Taj čovjek je došao u Instituciju i izvinio se zbog učinjenog, a postupak je obustavljen, jer je postupljeno po preporuci. U vezi sa zatvorenikom iz ZIKS-a koji je istovremeno i osoba sa invaliditetom, saopštio je da se on samo žalio na segment nepostojanja invalidskih kolica i Zaštitnik je tu djelovao. Po važećem Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore u slučaju kada se otkloni povreda dužnost i obaveza Zaštitnika je da obustavi postupak. U dijelu koji se odnosi na prevenciju torture ukazaće da u zatvorima nema dovoljno prostora, niti su toaleti i sobe prilagođeni licima sa invaliditetom. To će navesti u Izvještaju o prevenciji torture koji će dostaviti Parlamentu, ali prvo ga dostavljaju Vladi koja treba da se izjasni o preporukama Ombudsmana, jer je akcenat na unapređenju stanja.

Poslanik doc.dr Srđa Popović je saopštio da je u proteklih 100 minuta koliko je trajala rasprava Zaštitnik je prepričao sve ono što je u Izvještaju već dostavljeno poslanicima, a predstavnik NVO LGBT Foruma „Progres“ takođe je zloupotrijebio vrijeme prepričavajući komentare koje je dostavio. Mišljenja je da je trebalo organizovati okrugli sto na kojem bi Zaštitnik razmijenio mišljenje sa nevladinim sektorom.

Predsjednik Odbora je saopštio da je uvažavajući važnost teme, a polazeći od dobre saradnje koju Odbor ima i sa nevladinim sektorom i sa Zaštitnikom, smatrao da treba biti tolerantniji i dozvoliti da se o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori govori detaljno i čuju argumenti i nevladinog sektora i drugih institucija.

Poslanica Snežana Jonica je iskazala dilemu da li da učestvuje u raspravi poslije cijele priče i navela da se kao poslanik osjeća diskriminisano, jer je očekivala da mnogo više čuje konkretnih slučajeva iz prakse od strane nevladinih organizacija, čiji predstavnici su nakon sugestije Predsjednika Odbora da se vodi računa o raspoloživom vremenu skratili svoje diskusije. Prokomentarisala je da Milivojević ne može zbog načina glasanja poslanika istima „udarati na čast“, posebno ne zato što mu je ukazana prilika da na Odboru iznosi primjedbe o stanju ljudskih prava, ali ne može da govori poslanicima kako će tumačiti i čitati Izvještaj. Smatrala je da je predsjedavajući to trebao da mu ukaže zbog budućeg odnosa prema poslanicima i članovima ovog Odbora. Ombudsman je dozvolio da komentariše prigovore pola sata, a institucija ima procedure za rad po pritužbama i nema potrebe da to radi na Odboru i po njoj se sve svelo na ličnu raspravu i lični sukob u ovom trenutku koji, koliko zna, nije postojao između institucije Ombudsmana i navedene nevladine organizacije. Po njenom shvatanju, to je obesmisliło tok sjednice i raspravu o Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu.

Saopštila je da Odbor za ljudska prava i slobode i Skupština Crne Gore iz godine u godinu usvajaju Izvještaj i to velikom većinom, a usvajanjem Izvještaja donose se i zaključci kojima se obavezuju određeni državni organi i institucije da urade određene stvari. Dešava se da se zaključci ponavljaju, a ništa se po njima nije uradilo, niti se stanje popravilo. Već dvije godine ponavlja priču o Fondu za zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju lica sa

invaliditetom i upitala je gdje je 30 miliona eura koje se slilo u taj Fond, a utrošeno je za neke druge namjene. Ogromnom broju građana je ugroženo pravo na rad i prava iz radnog odnosa, neisplaćivanjem ili neredovnim isplatama zarada, ali nema snažnih zaključaka u tom pravcu. Još uvijek nijesu realizovani Zaključci upućeni Vladi i Ministarstvu finansija povodom ostvarivanja prava na povraćaj imovinskih prava i obeštećenje. Takođe, značajan je broj urgencija koje Ombudsman upućuje upravo Ministarstvu finansija.

Upitala je šta je urađeno da se poboljša kredibilitet institucije Ombudsmana ako se Izvještaj usvaja u Skupštini, postoje preporuke Ombudsmana koje Skupština podrži putem zaključaka, a posle nekoliko godina te preporuke i zaključci se ponavljaju. Pošto nije bila u prilici da na plenumu govori o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore u čijoj pripremi je učestvovala u Radnoj grupi, kao predstavnik Odbora za ljudska prava i slobode, saopštila je da Predlog zakona koji je u skupštinskoj proceduri ne odgovara onom tekstu koji je pripremila Radna grupa, pa se u tom smislu ograđuje o tekst Predloga zakona. Instituciji se povećava broj obaveza, ali ne i kapaciteti da to rade. Trebalo je više pažnje obratiti na ono što se iz godine u godinu ponavlja u Izvještajima, a nije realizovano. Smatra da je obaveza Odbora za ljudska prava i slobode da prati realizaciju tih preporuka i zaključaka, kao i da se isprate urgencije koje su poslate državnim organima, a na strani 25 Izvještaja nabrojano je kojim organima i institucijama su preporuke upućene. Dopada joj se način na koji je opisano kršenje prava zaposlenih tokom vikenda i praznika kroz objašnjenje da postoji jako veliki strah od nezaposlenosti, pa zaposleni iako se krše njihova prava time što rade vikendom, praznikom i prekovremeno, bez nadoknade i onoga što im je Zakonom propisano, ne bore se da im se to pravo ostvari jer imaju strah od nezaposlenosti. U Izvještaju postoji precizna konstatacija koja je jako lijep opis stvarnog stanja građana, ali je to jako loša slika stanja prava iz oblasti rada. Podsjetila je da je prilikom donošenja Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Socijalistička narodna partija smatrala da jedan od zamjenika treba da se bavi zaštitom prava iz oblasti rada.

U vezi sa socijalnom i dječjom zaštitom, mišljenja je da je i tu trebalo dati snažnije zaključke, jer je vrlo detaljno opisano stanje u institucijama socijalne zaštite, pa je trebalo više reći i o postupcima koji se vode pred centrima za socijalni rad, načinima na koji se vode i eventualnim diskriminacijama u tim postupcima. Drago joj je što je u Izvještaju i konstatacija da lica koja rade sa djecom i osobama sa invaliditetom nijesu obučena, jer je stanje zaista takvo, iako se to ne odnosi na sva lica.

O upravnom postupku takođe su date dobre konstatacije u Izvještaju, ali mišljenja je da Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći treba obuhvatiti upravu i postupke iz javne uprave. Ne dopada joj se što u Zaključcima eksplicitnije nije skrenuta pažnja na Zaključke iz prethodnih godina koji nijesu realizovani.

Poslanik Husnija Šabović je ocijenio da je Izvještaj sadržajan, kvalitetno urađen, pregledan i sveobuhvatan kako se i naviklo iz institucije Zaštitnika. Imajući u vidu širinu mandata Zaštitnika, oblasti kojima se bavio i ograničene kapacitete kojima raspolaže istakao je da je potrebno skrenuti pažnju na ovaj moment i odati priznanje Zaštitniku na postignutom balansu. Izrazio je zadovoljstvo konstruktivnom i otvorenom saradnjom institucije Zaštitnika sa Odborom za ljudska prava i slobode. Primijetan je značajan stepen povećane kritičnosti u odnosu na prethodne izvještaje. Saopštio je da je Zaštitnik prikazao stanje ljudskih prava u Crnoj Gori, postignute rezultate na polju unapređenja ljudskih prava i sloboda i uputio jasne zaključke i preporuke nadležnim državnim organima, sa kojima je u određenim slučajevima saglasan. Kao poseban kvalitet Izvještaja ocijenio je to što su podaci prikazani na rodno senzitivnan način, što je još jedan iskorak ka unapređenju dokumenta. Osvrnuo se na primjedbe LGBT Foruma „Progres“ date na Izvještaj, naglašavajući da su za njega neprihvatljive, jer su neutemeljene. Rezultati rada institucije Zaštitnika na polju unapređenja, zaštite i promocije LGBT zajednice su vidljivi i kao takvi prepoznati i od strane ovog Odbora i domaćih i

međunarodnih subjekata, kao i same LGBT zajednice. Mišljenja je da Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu treba prihvatiti.

Poslanik doc.dr Srđa Popović je saopštio da ne može prihvatiti konstataciju sadržanu u Izvještaju u vezi sa radom prosvjetnih radnika kojom se navodi da su se pritužbe upućene Zaštitniku odnosile na sprovođenje nepedagoških vaspitnih i disciplinskih mjera prosvjetnih radnika prema učenicima, kao i da je nepedagoško i neprofesionalno ponašanje prosvjetnih radnika prema djeci još uvijek prisutno, pa je generalna ocjena na postupanje prosvjetnih radnika data preoštro. Naveo je da skoro 30 godina radi u prosveti i da se ne može reći da svi prosvjetni radnici sprovode takve mjere.

Poslanik Emilo Labudović koji je, u skladu sa članom 55 Poslovnika, učestvovao u raspravi saopštio je da Odbor za ljudska prava i slobode treba na ovakav način da raspravlja o Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore bez obzira na pomalo neracionalnu raspravu. Ne smatra da je izgubljeno vrijeme, jer je to u funkciji jačanja svijesti o stanju ljudskih prava. Saopštio je da će Izvještaj na plenumu podržati i da je više nego ubijeden da će ga podržati velika većina njegovih kolega iz Demokratskog fronta, ne samo zbog sveobuhvatnosti, preciznosti, već i sadržine. Saopštio je da se veoma jasno pozicionira institucija Ombudsmana u našem društvu, jer se ona nalazi između nerealnih očekivanja da Ombudsman treba da bude substitut za sav nerad i loš rad državnih organa s jedne strane, a sa druge strane jedan potpuno ignorantski odnos države i onih koji bi trebalo da rade ono na šta Ombudsman ukazuje. Mišljenja je da se u Crnoj Gori ni zakoni ne poštuju, a ne zaključci. Podsjetio je da je prije više od četiri godine u Skupštini usvojen Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i da su tada poslanik Strahinja Bulajić i Emilo Labudović podnijeli Amandman koji je trebao da obaveže državne organe da prije svega naprave evidenciju lica sa posebnim potrebama, jer je jedan od najeklatantnijih oblika nasilja u porodici skrivanje takvih osoba. Istakao je da ne zna čemu poslanici sude, da li Izvještaju kao tehničkom dokumentu, radu Ombudsmana koji se još uvijek nažalost bori za poziciju u našem društvu ili stanju ljudskih prava u Crnoj Gori. Nema toga u Crnoj Gori koji ne smatra da je stanje njegovih prava u najviše ugroženo. Nema pojedinačne grupacije koja ne smatra da spada među najugroženijom, od onih koji ne rade, do onih koji su sa invaliditetom, pa ne mogu da uđu ni u Skupštinu koja je donijela zakone u ovoj oblasti. Kad bi Ombudsman pisao Izvještaj na način da bi svima udovoljio i prikazao sve slučajeve kršenja ljudskih prava, po obimu bi Izvještaj predstavljao zbornik radova i prevazišao udžbenik Ustavnog prava. Postavlja se pitanje šta je druga strana učinila da omogući Ombudsmanu i njegovoj instituciji da radi onako kako treba da radi. Ombudsman je glas društvene savjesti i može samo da preporuči. Naglašavajući da je svaki ostvareni napredak značajan, a da je po Izvještaju jasno vidljivo da je on u protekloj godini i ostvaren, istakao je da će podržati Izvještaj na plenumu. Zahvalio je Ombudsmanu na inicijativi za donošenja zakona o upotrebi službenog jezika i pisma i jezika i pisma u službenoj upotrebi, upućenoj Skupštini Crne Gore kojom traži da se riješi jedan od oblika kršenja ljudskih prava. Zahtijevao je od Predsjednika Odbora da ta inicijativa ne doživi sudbinu prethodne, da se „krčka“ dok prođe mandat ovom sazivu, jer taj problem mora biti riješen.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da će razmatranje Inicijative za donošenja zakona o upotrebi službenog jezika i pisma i jezika i pisma u službenoj upotrebi zavisiti od stava Skupštine i Kolegijuma Predsjednika Skupštine, a ne od Predsjednika Odbora, dok će od njega u tom pogledu imati podršku.

Poslanica Ljerka Dragičević je saopštila da će podržati Izvještaj, jer onoliko koliko je dato pravo Zaštitniku, on je radio. Nezadovoljna je zaštitom djece, posebno djece sa posebnim potrebama, kao i stanjem u oblasti restitucije, zbog dugog trajanja postupaka i podsjetila je i na Zaključke Skupštine iz 2011. godine u toj oblasti. Tada je istaknuto da će se restitucija na sjeveru završiti za 26 godina, na jugu za 22- 24 godine i u Podgorici za 9-12 godina. Prava iz

radnog odnosa, saopštila je da joj je bilo jako žao da građani kažu zašto da se obraćaju Zaštitniku kad on ne može ništa da uradi. U firmama postoje dvije vrste ugovora o radu, jedan po zakonu, a drugi kako odgovora poslodavcu, pa kad se radnik nešto žali dostavi se ugovor koji je pripremljen po zakonu. Mišljenja je da je samoinicijativa bolja nego što je bila, ali očekuje da bude još bolja. Saopštila je da bi i Odbor za ljudska prava i slobode i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda trebali da posjete Psihijatrijsku bolnicu u Dobroti da se uvjeri kakvo je stanje u toj ustanovi.

Stevan Milivojević je saopštio da ne želi komentarisati izlaganje Zaštitnika, već će samo podsjetiti na činjenicu da postoji pritužba protiv Zamjenice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore koja nije obrađena, niti je navedena u ovom Izvještaju, što je veliki propust. Misli da bi izuzetno korisno bilo da se o svim primjedbama na Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu raspravlja na jednom okruglom stolu.

Poslanica Snežana Jonica je upitala Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da li je do sada dostavio predlog Skupštini za izbor dva zamjenika, s obzirom da je g-din Šćepanović izabran za sudiju Ustavnog suda i podnio ostavku, a g-đi Laković je istekao mandat. Ako nije podnio predlog, upitala je zašto nije, imajući u vidu protok vremena otkad dva zamjenika nijesu na funkciji.

Zaštitnik je saopštio da još uvijek nije predložio dva zamjenika. G-din Šćepanović nije podnio ostavku, a Skupština nije konstatovala da mu je prestala funkcija. Odluka o broju zamjenika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore koju je donijela Skupština i dalje je na snazi i Zaštitnik po njoj ima četiri zamjenika. Naveo je da Zakon o finansiranju političkih partija nije bio smetnja da on predloži zamjenike. Želeći da sačuva potpunu neutralnost institucije od politizacije nije dostavljao predlog za izbor dva zamjenika, što će vrlo brzo učiniti.

U vezi sa uslovnom konstacijom poslanice Jonice da se radi o ličnom sukobu između institucije Ombudsmana i LGBT Foruma „Progres“ saopštio je da nema ništa lično protiv g-dina Milivojevića. U vezi sa konstatovanjem problema u ostvarivanju prava iz oblasti rada, saopštio je da Ombudsman ne može ništa više sem da opiše stanje, konstatuje i predloži mjere. Jedna od predloženih mjera je da inspekcije rada treba više da postupaju po sopstvenoj inicijativi, a ne samo na zahtjev radnika. Zaključci Skupštine o restituciji su opšteobavezujući, a obaveza je Skupštine i Ombudsmana da ih prate.

U vezi sa urgencijama saopštio je da Zaštitnik može samo da ukaže koji subjekti ne saraduju sa institucijom, ali nema represivna sredstva. Ne poštuju se presude Upravnog suda, ali postupajući po pritužbama uspjeli su da izdejstvuju da se ispoštuje u 80% slučajeva.

U vezi sa izlaganjem poslanika Popovića, saopštio je da se slaže sa njim da je formulacija oko prosvjetnih radnika nespretna, jer se ne misli generalno na sve prosvetne radnike, već pojedince.

U vezi sa radnim odnosima, saopštio je da su ukazali na probleme, jer svi makar u prodavnicama gdje najčešće trguju nailaze ista lica koja rade i vikendom i praznikom tako da Ombudsman ukazuje na takvo stanje. Jedan od problema je mali broj inspektora, a da bi se stvari mijenjale potrebna je snažna podrška Parlamenta.

Poslanica Snežana Jonica je saopštila da kada jednom, zahvaljujući Skupštini i Predsjedniku Skupštine, nije izabran zamjenik Zaštitnika ona je proceduralno reagovala na svakoj sjednici Skupštine i pitala zašto se na dnevni red ne stavi i glasanje o zamjeniku Zaštitnika, jer se time institucija onemogućavala da radi u punom kapacitetu. Zbog toga joj je bilo nelogično da sada Zaštitnik ne dostavlja predlog za dva zamjenika, s obzirom da prilično dug vremenski period u instituciji ne rade dva zamjenika, pa su oslabljeni kapaciteti institucije. U vezi sa mogućom politizacijom, saopštila je da šta god da uradi, onaj ko želi da ispolitizuje Zaštitnika, ispolitizovaće ga, pa je naglasila da je u ovom slučaju kapacitet

Institucije morao biti na prvom mjestu i da Institucija pod hitno mora da popunjava svoje kapacitete. Sugerisala je da sledeći put interes građana bude na prvom mjestu.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da Odbor za ljudska prava i slobode ima veoma dobru i korektnu saradnju sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Od 32 održane sjednice na 20 su bili prisustni predstavnici institucije Ombudsmana i raspravljalo se o svim pitanjima iz oblasti ljudskih prava, što je tema i ovog Izvještaja. Prisustvovao je, po pozivu Odbora, svim posjetama ustanovama koje je organizovao Odbor za ljudska prava i slobode u cilju praćenja stanja u tim ustanovama. Vjeruje da je Odbor za ljudska prava i slobode pokazao da želi dobru saradnju, ali i unapređenje svih onih ingerencija koje Ombudsmanu stoje na raspolaganju. Da li je Odbor uvažen u Izvještaju na pravi način govori i to da je o Odboru samo jedna rečenica: „U 2013. godini ostvarena je dobra saradnja sa Odborom za ljudska prava i slobode i Odborom za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, pravosudnim i drugim državnim organima, a naročito na planu zaštite prava djeteta, zaštite od diskriminacije i prevencije mučenja.“ Mišljenja je da je mnogo više o toj saradnji trebalo reći u Izvještaju, jer je zajednički mnogo toga urađeno. Nasuprot tome, detaljno su navedeni svi tekstovi o Zaštitniku objavljeni u štampi. Da je navedeno ono što je urađeno u saradnji sa Odborom za ljudska prava i slobode, Izvještaj bi bio duplo veći. Predsjednik Odbora je istakao da to sigurno neće uticati na budući odnos Odbora za ljudska prava i slobode sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, jer Odbor želi raditi na jačanju institucije Ombudsmana. Vjeruje da će ubuduće i Ombudsman više uvažiti Odbor. Po njegovoj ocjeni, otvara se dilema u vezi sa određenim konstatacijama sadržanim u Izvještaju gdje se navodi da Ombudsman ima jako dobru saradnju sa LGBT Forumom „Progres“, gdje postoji konstatacija o prosvetnim radnicima na koju je ukazao poslanik Popović.

Predsjednik Odbora je skrenuo pažnju da je u Izvještaju dosta nepregledno dato trošenje finansijskih sredstava od strane institucije Ombudsmana. S obzirom da Odbor, shodno Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, na predlog Zaštitnika, utvrđuje zahtjev za dodjelu finansijskih sredstava Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, mišljenja je da Odboru treba dostaviti i detaljan izvještaj o trošenju tih sredstava. Ponavlja se prethodna priča da Ombudsman štedi, nije potrošio sva data sredstva u 2013. godini, što je dobro.

Na kraju Izvještaja data je ocjena koju je Predsjednik Odbora citirao i napomenuo da se ova konstatacija ponavlja već treći put i ako se uporede opšte ocjene iz navedenih izvještaja izgleda da Crna Gora tapka u jednom mjestu i nije uradila nijedan napredak u ostvarenju ljudskih prava i sloboda. Mišljenje međunarodne zajednice je drugačije, jer je u tom periodu Crna Gora otvorila pristupne pregovore, otvorena su poglavlja 23 i 24, ukinut je monitoring na Komitetu ministara Savjeta Evrope Crnoj Gori.

Predsjednik Odbora je saopštio da sada postoji dilema- da li da se omogući Ombudsmanu da u određenom roku ispravi neke navode u Izvještaju, što zavisi od njega samog, jer ima slobodu u sačinjavanju i dostavljanju Izvještaja ili da se poslanici izjasne o Izvještaju.

Poslanica Snežana Jonica je saopštila da ukoliko predsjednik Odbora misli na opštu ocjenu Zaštitnika, ona ne prihvata izmjene, jer je Zaštitnik korektivni mehanizam koji ukazuje na kršenje ljudskih prava. Onog momenta kad Odboru budu preoštire konstatacije Ombudsmana onda tog momenta ne treba ni da postoji institucija Ombudsmana.

Poslanica Ljerka Dragičević je saopštila da po njenom mišljenju Zaštitnik dobro radi imajući u vidu ovlašćenja koja su mu data i izjasnila se da o Izvještaju treba glasati.

Poslanik doc.dr Srđa Popović je saopštio da nije bio poslanik kad je razmatran Izvještaj za 2011, ali jeste kada se razmatrao Izvještaj za 2012. godinu, a imajući u vidu da se

u Izvješčaju za 2013. godinu navodi da je smanjen broj pritužbi na rad sudova, smatra da se stanje može ocijeniti zadovoljavajućim.

Poslanik Husnija Šabović je saopštio da na ovom ili drugom odboru prilikom određivanja o nekom aktu obično cijeni kakvo je mišljenje predlagača tog akta, u ovom slučaju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, pa je predložio da se Zaštitnik izjasni da li smatra da treba da postupi po predlogu da izmijeni određene navode u Izvješčaju. Naglasio je da će podržati Izvješčaj.

Zamjenica predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Ljiljana Đurašković je saopštila da Zaštitnik ne bi dao ovakvu opštu ocjenu i napisao to što je napisao u Izvješčaju da ne misli da je stvarno tako. Napisao je da je generalno posmatrano ostvaren određeni napredak, ali i da se pored toga stanje ljudskih prava, naročito u pogledu poštovanja prava od strane organa javne uprave i njenog odnosa prema građanima, kao i prava raznih grupa na koje je ukazano u Izvješčaju, ne može ocijeniti zadovoljavajućim. Dok god bude prijava i predstavki stanje nije zadovoljavajuće.

Poslanik Emilo Labudović je saopštio da neće učiti Odbor kako da se ponaša, ali će iznijeti svoj stav. Upitao je da li se pod doradom Izvješčaja podrazumijevaju i sve primjedbe koje su saopštene na sjednici, jer ako se podrazumijevaju, onda Ombudsman treba da piše novi Izvješčaj. Saopštio je da on ne samo da podržava zaključnu rečenicu, nego je smatra suviše blagom. Napredak je ostvaren, ali svakoga dana građani se suočavaju sa kršenjem njihovih ljudskih prava. Saopštio je da se on lično 15 godina sudi sa državom Crnom Gorom i da je ubio čovjeka više bi odslužio zatvorsku kaznu. Dok je god tako, ne može se reći da je stanje ljudskih prava u Crnoj Gori toliko dobro da bi trebalo vratiti Izvješčaj Ombudsmana.

Poslanica Ljerka Dragičević je saopštila da se u Odboru za ljudska prava i slobode nikad nije moglo znati ko je iz koje partije, jer su poslanici gotovo uvijek odluke donosili konsenzusom.

Poslanik doc.dr Srđa Popović je naveo da predaje na fakultetu i da su tamo ocjene A, B, C, D i E, a ocjena E je zadovoljava, prelazna ocjena, pa je mišljenja da i stanje ljudskih prava u Crnoj Gori zaslužuje ocjenu zadovoljava.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je saopštio da po Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore Izvješčaj ne mora da sadrži izvješčaj o trošenju finansijskih sredstava, ali ako Odbor traži poseban izvješčaj o trošenju budžetksih sredstava, dostaviće. Saopštio je da ovaj Izvješčaj nije dostavljen ni Odboru za ekonomiju, budžet i finansije, ni Državnoj revizorskoj instituciji da bi bio dat detaljan pregled trošenja sredstava, već je samo dato osnovno. Što se tiče opštih ocjena ili blagih ocjena i oko vraćanja Izvješčaja, saopštio je da je Ombudsman Ustavom nezavisna i samostalna institucija i to su zaključci, ocjene i preporuke iza kojih stoji. Neće popravljati Izvješčaj, to su njegove ocjene, a ako se od njega to zahtijeva, onda se Ombudsman želi disciplinovati. Zaključna ocjena i generalna ocjena se odnosi na javnu upravu, a sudstvo nije javna uprava. Iz godine u godinu se konstatuje određeni napredak, ali i dalje ima problema. Sve ono što su naveli u Izvješčaju daje za pravo instituciji da tako zaključni. U okruženju Izvješčaj Ombudsmana se ne usvaja, već se prima k znanju, prihvata ili ne prihvata. Naglasio je da nema apsolutno tačnih zaključaka, stvari su relativne, ali je svaki napredak konstatovan. U vezi saradnje sa Odborom, saopštio je da je možda trebalo više napisati i, u tom smislu, prigovor je na mjestu, ali su smatrali da ne treba Odboru pisati o zajedničkoj saradnji, jer Odbor to već zna.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je svaki poslanik nezavisan i ima pravo da podrži ili ne podrži akt, a sam je iznio neke navode sa kojima ne može da se složi.

Nakon trosatne rasprave Odbor za ljudska prava i slobode je, sa četiri glasa „za“ i dva „uzdržana“ podržao Izvješčaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu i predložio Skupštini da ga prihvati.

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa 32. sjednice od 16. juna 2014. godine, podnosi Skupštini

I Z V J E Š T A J O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2013. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode je i u 2014. godini nastavio sa aktivnostima utvrđenim u Planu aktivnosti za 2014. godinu, posvećenim nastavku aktivnosti u procesu pristupanja Evropskoj uniji i ispunjenju obaveza utvrđenih Rezolucijom Evropskog parlamenta o Crnoj Gori od 6. februara 2014. godine, Izvještajem Evropske komisije o napretku Crne Gore iz oktobra 2013. godine, kao i onim u funkciji ukidanja monitoringa PSSE uvedenog Crnoj Gori juna 2012. godine Rezolucijom 1890, naročito kroz realizaciju obaveza iz akcionih planova Vlade za poglavlja 23 i 24 u funkciji izgradnje efikasnih institucija i društva vladavine prava, kao preduslova za dalji demokratski razvoj države Crne Gore.

*S toga, polazeći od navoda iz Izvještaja o napretku Crne Gore za 2013. godinu:
O Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore*

“Kapacitet kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore ostaje ograničen, iako je zaposleno dodatno osoblje. Sproveden je određeni broj aktivnosti i seminara za podizanje svijesti, kompletirani su izvještaji o zlostavljanju djece putem interneta, o uslovima u zatvoru i zaštiti od diskriminacije. Kapacitet za praćenje u oblasti mučenja i zlostavljanja i učešće kancelarije u dovođenje slučajeva diskriminacije pred sud treba značajno da se poboljšaju. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda i dalje prezentuje nedostatke u vezi sa nezavisnošću kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. (str. 10)

U pogledu unapređenja i ostvarivanja ljudskih prava, institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda (Ombudsman) je uposlila dodatni kadar, dok je budžet Ombudsmana za 2013. smanjen. Parlamentarni Odbor za ljudska prava i slobode podržao je Ombudsmanove izvještaje o zlostavljanju djece putem interneta; stanju u zatvorima i zaštiti od diskriminacije – kao i Ombudsmanov opšti izvještaj za 2012. Saradnja Odbora sa Ombudsmanom i civilnim društvom nastavlja da bude dobra. (str. 56 i 57)

Nakon formiranja nove Vlade u decembru, novo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je formirano, nezavisno od Ministarstva pravde. Kapacitet ministarstva, kao i Ombudsmana, treba i dalje da se ojača. Nedostaci po pitanju zaštite ljudskih prava od strane sudskih i izvršnih organa su i dalje prisutni, naročito u pogledu ranjivih grupa. (str. 57)

U oblasti prevencije mučenja i zlostavljanja, Zakon o Ombudsmanu treba izmijeniti i dopuniti kako bi se definisale dužnosti koje proizilaze iz uloge te institucije kao nacionalnog mehanizma za prevenciju. U februaru, tri policijska službenika su osuđena na po sedam mjeseci zatvora za zlostavljanje pritvorenika 2008; ipak, slučaj je poništen od strane Višeg suda u Podgorici u junu iz procesnih razloga i vraćen na ponovno suđenje. Procesuiranje takvih slučajeva je i dalje sporo i nekažnjivost predstavlja razlog za zabrinutost, naročito u slučajevima kada su umiješani organi za sprovođenje zakona. Tretman osuđenika i pritvorenika treba da se uskladi sa međunarodnim standardima. (str. 57)

U domenu politika u oblasti borbe protiv diskriminacije, Ombudsman nastavlja da promoviše zaštitu svih ugroženih društvenih grupa, uprkos svojim ograničenim resursima. Preostaje da se Zakon o zabrani diskriminacije izmijeni i dopuni kako bi se uskladio sa pravnom tekovinom Evropske unije. (str. 59)“

Odbor je razmatranjem Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i slobode Crne Gore za 2013. godinu/ **u skladu sa članom 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore -kontrolna uloga/** realizovao **dvanaestu**, utvrđenu Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2014. godinu, sačinjenog na osnovu gore navedenih dokumenata.

Odbor za ljudska prava i slobode je na 32. sjednici, u proširenom sastavu, uz učešće predstavnika institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, predstavnika nadležnih državnih organa, međunarodnih organizacija sa sjedištem u Crnoj Gori i nevladinih organizacija koje se bave pitanjima ljudskih prava, u funkciji kontrolne uloge Parlamenta, u skladu sa članom 162 Poslovnika, razmotrio Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu.

Rukovođeni praksom dosadašnje saradnje sa Institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, koja je dala dobre rezultate: iz Izvještaja o radu Odbora za 2013.g -"POSEBNO TREBA ISTAĆI DA JE nastavljena uspješna saradnja sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao krovnom institucijom, novim Ustavom ustanovljenom, za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je učestvovao **decembar 2012- decembar 2013. godine** na brojnim sjednicama Odbora (od 24 sjednice Odbora za ljudska prava i slobode 25. saziva Skupštine Crne Gore- Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore učestvovao je na 16 sjednica Odbora),

na 32. sjednici u proširenom sastavu, pored Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šućka Bakovića- član 67 stav 1,

shodno članu 67 stav 2 Poslovnika Skupštine, u radu sjednice Odbora učestvovali su:

- Pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava, Blanka Radošević-Marović,

-Savjet za zaštitu od diskriminacije- sekretar Savjeta i savjetnik Predsjednika Vlade, dr Jovan Kojičić

-Ivana Jovović, saradnik u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori,

-Miloš Uljarević, saradnik u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori,

-Stevan Milivojević, izvršni direktor NVO LGBT Forum „Progres“,

-Milisav Korać, izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“,

-Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO „Građanska alijansa“ i

Rajka Cica Perović, direktorica Centra za prava djeteta.

Sjednici su na njihov zahtjev, po odobrenju Predsjednika Odbora, prisustvovala

-Danijela Vujošević, saradnica u NVO Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) i

-Marina Vujačić, izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore.

Nakon uvodnog izlaganja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šućka Bakovića koji je govoreći o cilju podnošenja Izvještaja i datom prikazu rada institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i postupanje po pritužbama građana, kao i poštovanje ustavnih i zakonskih prava građana istakao da se on temelji na pritužbama građana, razgovorima sa građanima, sprovedenim istraživanjima, izvještajima državnih organa, nevladinih organizacija i organa nadležnih za praćenje pojedinih instrumenata međunarodnog prava.

Iz statističkog prikaza podataka o radu Zaštitnika uočava se da je u 2013. godini Zaštitnik primio 611 pritužbi, dok su iz 2012. godine prenešene 94, što je približno isti broj kao i 2012. godine u kojima su podnosioci ukazivali: na povredu prava na suđenje u razumnom roku u 71 pritužbi, na ostala građanska prava 289 pritužbi, na ekonomska, socijalna i kulturna prava 143 pritužbe i na povredu prava djeteta bila je 91 pritužba. Zaštitnik je istakao da je od ukupnog broja pritužbi po kojima je postupio u 2013. godini, riješeno 594 predmeta, odnosno 84, 26 % predmeta. Zaštitnik je saopštio da je u 165 slučajeva utvrđeno da postoji povreda prava, od čega je u 143 slučaja povreda otklonjena u toku ispitnog postupka, pa je iz tog razloga postupak obustavljen. U preostalim predmetima povrede nijesu otklonjene u toku ispitnog postupka pa je Zaštitnik u 22 predmeta dao mišljenja sa preporukom nadležnim organima za otklanjanje utvrđenih povreda prava, ostavljajući za to odgovarajuće rokove.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je saopštio da se na osnovu postupanja po pritužbama može zaključiti da je u 2013. godini u oblasti ljudskih prava ostvaren određen napredak, ali ne u mjeri potrebnoj da bi se stanje moglo ocijeniti kao zadovoljavajuće.

Iako je broj pritužbi na rad sudova smanjen u odnosu na prethodnu godinu, što je posledica rasta ažurnosti sudova, Zaštitnik je saopštio da u njihovom radu još uvijek ima predmeta u kojima postupci traju više godina, što nije u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. Smatra da tim predmetima treba posvetiti posebnu pažnju i preduzeti sve neophodne mjere da se postupci u što kraćem roku pravosnažno okončaju.

U raspravi o Izvještaju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu učestvovali su predstavnici nevladinih organizacija i poslanici. Iznesena mišljenja o radu Zaštitnika i podnijetom Izveštaju, iznesena u trosatnoj raspravi, bila su podijeljena. Dok je jedan broj poslanika pohvalio podneseni izvještaj za 2013. godinu, jedan broj je iznio brojne kritike na račun podnijetog Izvještaja. Takođe predstavnici brojnih nevladinih organizacija uputili su zamjerke u vezi sa podacima predstavljenim u Izvještaju, a NVO LGBT Forum "Progres", koja je Odboru za ljudska prava i slobode dostavila konkretne primjedbe i sugestije na Izvještaj o radu Zaštitnika je saopštila da, prema njihovoj ocjeni, Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu ne zaslužuje da bude podržan.

Glavne zamjerke su se odnosile na:

- Primjetno je odsustvo komunikacije institucije Zaštitnika sa LGBT grupama i stručnjacima i isti nije rađen sa autentičnim LGBT organizacijama.
- Dobar dio sadržaja izvještaja institucije Zaštitnika je preuzet, bez provjera i objektivnog sagledavanja, iz Akcionog plana Vlade Crne Gore za implementaciju LGBT politike u 2013. godini i polugodišnjeg izvještaja Vlade CG o sprovođenju Akcionog plana kao i sve što Vlada planira da radi u 2014 godini.
- U instituciji Zaštitnika su prikrili pritužbe, i opis svojih radnji preduzetih tim povodom, nevladine organizacije "LGBT Forum Progres" koje su u 2013. godini podnijete ovoj NVO. U izvještaju institucije Zaštitnika samo su kratko konstatovane dvije pritužbe a podnijeto je desetak pritužbi iz LGBT zajednice.
- Posebno je neprofesionalno što u izvještaju nije konstatovana pritužba zbog diskriminacije koju je ista NVO podnijela protiv Zamjenice Zaštitnika gospođe Stanković i koja se od strane institucije ignoriše punih osam mjeseci.
- Primjećeno je da je u ovogodišnjem izvještaju iz prošlogišnjeg prepisan dobar dio sadržaja bez objašnjenja i bez informacija šta je urađeno na primjer u pogledu određenih preporuka izdatih 2012. godine.
- Posebno nedostajuća cjelina je zapravo šta se dešava sa implementacijom izdatih ocjena i preporuka iz 2012. godine u 2013. godini i koje su glavne prepreke da nije došlo njihove implementacije. To je posebno značajno pitanje na koje Odbor treba obratiti pažnju.
- Stiče se utisak, pažljivim čitanjem, da se radi o izvještaju nekog vladinog radnog tijela a ne o ključnom izvještajnom dokumentu centralne nacionalne institucije za zaštitu od diskriminacije. Ovo tvrdimo jer sasvim nedostaju informacije o tome šta je institucije Zaštitnika radila na polju unapređenja ambijenta za prihvatanje različitih marginalizovanih grupa i popravljavanja poštovanja ljudskih prava u praksi. U izvještaju nedostaju konkretni stručni i objektivni pogledi institucije Zaštitnika u pogledu različite predmetne tematike.
- Nigdje se ne konstatuje saradnja i sadržaj te saradnje institucije Zaštitnika sa vladinim Savjetom za zaštitu od diskriminacije i na koji način je tekla ta saradnja, koja su zapažanja institucije u tom pogledu a posebno na koji način su predstavnici institucije Zaštitnika participirali, i s kojim zapažanjima, na sjednica ovog vladinog mehanizma.
- Primjetno je, i provjerljivo, da su potpuno iste preporuke koje su date u Izvještaju o radu institucije Zaštitnika za 2012. godinu, koji je inače dostavljen i već razmatran pred Odborom (jul 2013.), date i navedene u Izvještaju institucije Zaštitnika za 2013. godinu samo što su navedene, zbog prikrivanja sličnosti, drugačijim redosledom.
- Nema govora o odnosu institucije Zaštitnika prema izraženoj problematici nasilja u školama i među maloljetnicima niti ima stručnijeg odnosa prema pitanjima slobode okupljanja LGBT zajednice kao i prema obrazovnoj politici.

- Takođe, nije navedeno, što je veoma ozbiljno pitanje, i što je izvještajna kvalitativna mana, odakle tvrdnje i podaci da su osobe s invaliditetom, “po svim istraživanjima”, “treća po redu” diskriminirana grupa.
- Izvještaj ukazuje na brojne probleme manjinskih grupa, među kojima su osobe sa invaliditetom, pripadnici LGBT populacije, RAE populacije.
- U Izvještaju se navodi da je bilo deset pritužbi na rad Tužilaštva, a imajući u vidu da Tužilaštvo treba da bude efikasnije u radu, očekivao je veći broj pritužbi.
- Iznijeto je mišljenje da Izvještaj može da bude bolji, posebno u dijelu koji se odnosi na prevenciju torture i zaštitu od diskriminacije.
- Predloženo je da institucija Zaštitnika u narednom periodu organizuje više sastanaka sa NVO koje se bave ljudskim pravima radi razmjene informacija i u cilju nastavka saradnje.

Stevan Milivojević, izvršni direktor NVO LGBT Forum “Progres” je saopštio:

- Primijetno je odsustvo komunikacije institucije Zaštitnika sa LGBT grupama i stručnjacima i Izvještaj nije raden sa autentičnim LGBT organizacijama.
- Dobar dio sadržaja Izvještaja preuzet je, bez provjera i objektivnog sagledavanja iz Akcionog plana Vlade Crne Gore za implementaciju LGBT politike u 2013. godini i polugodišnjeg izvještaja Vlade o sprovođenju Akcionog plana. Naveo je da su u instituciji Zaštitnika prikrili pritužbe i opis radnji preduzetih povodom pritužbi koje je podnio LGBT Forum „Progres“. U Izvještaju su samo kratko konstatovane dvije pritužbe, iako je podnijeto desetak pritužbi iz LGBT zajednice. Istakao je da je posebno neprofesionalno što u Izvještaju nije konstatovana pritužba zbog diskriminacije i izražene homofobije koju je LGBT Forum „Progres“ podnijela protiv Zamjenice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta, Nevenke Stanković, što se u instituciji Zaštitnika ignoriše osam mjeseci. Mišljenja je da je Zamjenica Zaštitnika nakon tog slučaja trebala podnijeti ostavku.
- U Izvještaju za 2013. godinu prepisan je dobar dio Izvještaja za 2012. godinu i potpuno je provjerljivo da su Preporuke Zaštitnika u Izvještaju za 2013. godinu iste kao u Izvještaju za 2012. godinu. Nedostaje informacija šta je urađeno u pogledu određenih Preporuka datih 2012. godine.
Posebno nedostajuća cjelina odnosi se na to šta se dešava s implementacijom datih ocjena i Preporuka iz 2012. godine, kao i nepostojanje obrazloženja koje su glavne prepreke u njihovoj implementaciji i zašto nijesu realizovane. Naglasio je da Odbor za ljudska prava i slobode posebno treba da obrati pažnju na tu činjenicu.
- Da se pažljivim čitanjem Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu, stiče utisak da se radi o izvještaju nekog radnog tijela Vlade Crne Gore, a ne o ključnom izvještajnom dokumentu nacionalne institucije za zaštitu od diskriminacije.
- Naročito nedostaje šta je institucija Zaštitnika radila na polju unapređenja ambijenta za prihvatanje različitih marginalizovanih grupa i popravljnja poštovanja ljudskih prava u praksi.
- U Izvještaju takođe nedostaju konkretni, stručni i objektivni pogledi institucije Zaštitnika u pogledu različite predmetne tematike.
- U Izvještaju je izostavljena saradnja i sadržaj saradnje institucije Zaštitnika sa Savjetom za zaštitu od diskriminacije Vlade Crne Gore i na koji način su predstavnici institucije Zaštitnika učestvovali i kakva su zapažanja iznosili na sjednicama Savjeta.
- Iste Preporuke date su u Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu kao u Izvještaju za 2013. godinu, samo što su, zbog prikrivanja sličnosti, navedene drugačijim redosledom.
- U Izvještaju nema govora o odnosu institucije Zaštitnika prema izraženoj problematici nasilja u školama i među maloljetnicima, niti ima stručnog odnosa prema pitanjima slobode okupljanja LGBT zajednice, kao i prema obrazovnoj politici.
- Takođe, nejasna je tvrdnja i podaci u Izvještaju da su osobe s invaliditetom, “po svim istraživanjima”, “treća po redu” diskriminirana grupa.
- Ne stoji da su na „Povorci ponosa“ bili Zaštitnik sa savjetnikom, jer savjetnik nije prisustvovao. –

- Ukazao je da se u Izvještaju navodi da je kao nacionalni preventivni mehanizam za torturu Zaštitnik obavio 21 nenajavljenu posetu zatvorima, izostavljajući podatke o redovnim posjetama, čiji plan je usvojen tek u decembru 2013. godine iako je Zakonom iz 2011. godine Zaštitnik postao nacionalni mehanizam za torturu, a do danas nema izvještaja o stanju u toj oblasti.
- Poređenja radi, Zaštitnik građana Srbije obavlja poslove sa samo dva zamjenika;
- Takođe, od sredine decembra 2013. godine Zaštitnik nije predložio dva zamjenika. Pozvao je Odbor za ljudska prava i slobode da zbog manjkavosti i nepreciznosti ne prihvati Izvještaj ili da razmatranje odloži, kako bi Zaštitnik organizovao okrugli sto na kojem bi se razgovaralo o otklanjanju netačnih i namjerno ignorisanih sadržaja, kao i o svim primjedbama na rad Institucije. Takođe je pozvao Odbor da formuliše nepristrasne zaključke i preporuke o Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu.

Marina Vujačić, izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore je:

- Pohvalila napore i uloženi trud Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u izradi Izvještaja, ali je istakla da je više pažnje trebalo posvetiti konkretnim studijama slučaja;
- Da osobe sa invaliditetom predstavljaju grupu koja pripada pretežno siromašnoj populaciji i u tom pogledu Zaštitnik je trebalo češće samoinicijativno da postupi u zaštiti njihovih prava. Naglasila je da se osobe sa invaliditetom suočavaju sa velikim problemima kada je u pitanju pristup objektima, javnom prevozu, uslugama i da im je otežano ostvarivanje mnogih prava;
- Navodeći dva konkretna slučaja diskriminacije osoba sa invaliditetom, predložila je da se organizuje sastanak Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i predstavnika nevladinog sektora kako bi se analizirali konkretni slučajevi.

Milisav Korać, izvršni direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju je ocijenio:

- Da je Izvještaj u značajnoj mjeri obuhvatan, konkretan, jasan i na osnovu njega se može zaključiti šta je ko u prethodnoj godini radio na planu zaštite ljudskih prava;
- Zahvalio je Zaštitniku što su djeca sa teškoćama u razvoju u Izvještaju prepoznata kao ranjiva grupa, što oni i jesu;
- Ukazano je na propuste državnih organa, prvenstveno centara za socijalni rad, u zaštiti prava ove populacije;
- Ocijenio je da je u 2013. godini izostala ranije uspostavljena saradnja između institucije Zaštitnika i roditeljskih udruženja djece sa teškoćama u razvoju i izrazio očekivanje za unapređenje iste;
- Nijesu dovoljno prikazani problemi u zapošljavanju lica sa invaliditetom, jer od 30 miliona eura, uplaćenih u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, po njegovim riječima, svega nekoliko procenata izdvojeno je za aktivnu politiku zapošljavanja lica sa invaliditetom;
- Odlaze se donošenje pravilnika o grant šemama koje treba da omogućе povlačenje sredstava za organizacije koje zapošljavaju lica sa invaliditetom;
- U Izvještaju se na afirmativan način govori o Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti, a po njegovoj ocjeni taj Zakon nije dobar, jer nije ustanovio nijedno dodatno pravo za ovu populaciju i naglasio je da prilikom razmatranja Predloga zakona nije prihvaćen njihov predlog da se Zakonom definiše naknada za roditelje djece sa najtežim smetnjama u razvoju, što je praksa u Srbiji i Hrvatskoj. Uz razumijevanje za lošu finansijsku situaciju u državi, smatra da u državnim organima još uvijek postoji nedostatak senzibiliteta prema osobama sa invaliditetom;
- Podsetio je i na Zaključak Skupštine Crne Gore iz decembra 2012. godine kojim je utvrđeno da sredstva koja budu ostvarena mimo budžetskog plana, treba uplaćivati za socijalna davanja i istakao da to nije ispoštovano, jer su prihodovana značajna sredstva mimo planiranih i nijesu usmjerena u navedene svrhe, što je Zaštitnik trebao ukazati u Izvještaju;
- Mišljenja je da je u Izvještaju više prostora trebalo dati problematici zdravstvene zaštite. Na kraju, zaključio je da bi Zaštitnik češće trebao da reaguje na pojedine konkretne slučajeve kršenja ljudskih prava;

- **Poslanik Srđa Popović** je saopštio da ne može prihvatiti konstataciju sadržanu u Izvještaju u vezi sa radom prosvjetnih radnika kojom se navodi da su se pritužbe upućene Zaštitniku odnosile na sprovođenje nepedagoških vaspitnih i disciplinskih mjera prosvjetnih radnika prema učenicima i da je generalna ocjena na postupanje prosvjetnih radnika data preoštro. Naveo je da skoro 30 godina radi u prosvjeti i da se ne može reći da svi prosvjetni radnici sprovode takve mjere.
- **Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković** je saopštio da je Odbor za ljudska prava i slobode ima veoma dobru i korektnu saradnju sa Zaštitnikom.

Od 32 održane sjednice na 20 su bili prisustni predstavnici institucije Ombudsmana i raspravljalo se o svim pitanjima iz oblasti ljudskih prava. Prisustvovao je, po pozivu Odbora, svim posjetama ustanovama koje je organizovao Odbor za ljudska prava u cilju praćenja stanja u tim ustanovama. Da li je Odbor uvažen u Izvještaju na pravi način govori i to da je o Odboru samo jedna rečenica: „U 2013. godini ostvarena je dobra saradnja sa Odborom za ljudska prava i slobode i Odborom za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, pravosudnim i drugim državnim organima, a naročito na planu zaštite prava djeteta, zaštite od diskriminacije i prevencije mučenja.“, pri čemu su detaljno navedeni svi tekstovi o Zaštitniku objavljeni u štampi.

Upoređujući podatke OCJENA I ZAKLJUČAKA u Izvještajima o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2011., 2012 i 2013. godinu: Zaštitnik je dao ocjene i zaključke o svim oblastima koje je analizirao, a dao je i OPŠTU OCJENU STANJA u kojoj u tri godine uzastopno u datim ocjenama i zaključcima, nije uočljiva razlika, sem u izmjeni redova, ne i riječi. Ako se napravi uporedna analiza Izvještaja Zaštitnika i u ostalim djelovima, razlike nema, izuzev u zanemarljivoj promjeni statistike, s tim što broj obraćanja Zaštitniku opada iz godine u godinu, što se objašnjava jačanjem povjerenja u tu instituciju i shvatanju državne uprave o poboljšanju servisa građana.

Po ocjeni Predsjednika Odbora stanje ljudskih prava je poboljšano i Crna Gora ne tapka u jednom mjestu, što je konstatovano i od međunarodne zajednice: otvoreni su pristupni pregovori, poglavlja 23 i 24, ukinut je monitoring Crnoj Gori na Komitetu ministara Savjeta Evrope. Tako nešto se iz opšte ocjene u Izvještaju koja se već tri godine ponavlja ne bi zaključilo.

A s tim u vezi nadalje, najbolje iskazuju riječi izvjestioca u Evropskom parlamentu za CG, **Čarlsa Tanoka** koji je prilikom usvajanja Rezolucije o CG istakao: „**Smatram ovo glasanje, na kojem je većina poslanika podržala moj izvještaj o napretku Crne Gore, ukazivanjem povjerenja ovoj zemlji. Bez obzira što ključni izazovi i dalje postoje, moramo nastaviti saradnju sa crnogorskim partnerima kako bi obezbijedili da zemlja održi impresivan stepen napretka i sprovede reforme neophodne za evropsku integraciju jer to zaslužuje**“.

Rezolucija o napretku u Crnoj Gori za 2013. g, februara 2014. g usvojena je sa 474 glasa za, 42 protiv i 34 uzdržana glasa.

Predsjednik Odbora je zaključio da ponavljanje istovjetnog sadržaja iz Izvještaja ove Institucije iz prethodnih godina, samo približno istim, neznatno statistički izmijenjenim brojkama iskazan, paušalnim ocjenama nedovoljno potkrijepljenim činjenicama, ne registrujući vidan progres u brojnim oblastima ostvarivanja ljudskih prava, pokazuje, prije svega, izraženo nerazumijevanje sveukupnog preobražaja crnogorskog društva, koji kroz ovaj Izvještaj doživljava kao neiskrenu manipulaciju, što ne može biti pravdano metodologijom izrade izvještaja.

Predsjednik Odbora je posebnu zamjerku uputio Zaštitniku kome je Odbor, shodno Zaključku utvrdjenom u prethodnom sazivu Skupštine, a u kojem se Odbor rukovodio značajem Institucije i Zakonom utvrdjenim mu nadležnostima, prosljedio određeni broj obraćanja građana za povredu njihovih prava na dalje postupanje, o čemu nema povratnu

informaciju o postupanje Zaštitnika u tim slučajevima Odbor nema, kao ni kroz godišnji Izvještaj. Samo jedan put je poslat faxom tekst iz Institucije bez zavedenog broja na zahtjev Generalnog sekretara Skupštine radi dostavljanja podataka na zahtjev Evropske komisije. Međutim, povratno, imamo informacije od građana o nepostupanju Zaštitnika u pojedinim slučajevima. Izuzev 26. juna 2014. g. dostavljenog Dopisa Zamjenica za prava djeteta koja je obavijestila Odbor o nemogućnosti postupanja Institucije u jednom slučaju, za šta imamo dostavljen primjer.

Predsjednik je saopštio da je trošenje sredstava u 2013. godini nepregledno dato u Izvještaju i da Odbor, na predlog Zaštitnika, utvrđuje zahtjev za dodjelu finansijskih sredstava instituciji Ombudsmana pa, s tim u vezi, Odboru treba da dostavi i detaljan izvještaj o trošenju tih sredstava, koji je u prethodnoj godini utrošen samo za plate zaposlenih, izuzev onih koja su se odnosila na službenicu koja je bila na porodiljskom odsustvu, a ostalo za materijal i usluge. Ništa za Program: zaštita ljudskih prava i sloboda, za šta su Budžetom za 2013. g. opredijeljena budžetska sredstva.

S druge strane, izrečeno je dosta pohvala na rad Institucije i samog Izvještaja za prethodnu godinu:

- **Poslanik Husnija Šabović** je ocijenio da je Izvještaj sadržajan, kvalitetno urađen, pregledan i sveobuhvatan. Primijetan je značajno povećan stepen kritičnosti u odnosu na prethodni Izvještaj. Saopštio je da je Zaštitnik prikazao stanje ljudskih prava u Crnoj Gori i uputio jasne zaključke i preporuke nadležnim državnim organima, sa kojima je u određenim slučajevima saglasan. Kao poseban kvalitet Izvještaja ocijenio je to što su podaci prikazani na rodno senzitivnan način, što je jedan iskorak ka unapređenju dokumenta, iako je to zakonska obaveza. Osvrnuo se na primjedbe LGBT Foruma Progres date na Izvještaj, naglašavajući da su za njega neprihvatljive. Rezultati rada institucije Zaštitnika na polju unapređenja i promocije LGBT zajednice su vidljivi i kao takvi prepoznati i od strane ovog Odbora i domaćih i međunarodnih subjekata.
- **Poslanica Snežana Jonica** je saopštila je da Odbor za ljudska prava i slobode iz godine u godinu usvaja Izvještaj i to velikom većinom, a usvajanjem Izvještaja donose se i zaključci kojima se obavezuju određeni organi i institucije da urade određene stvari. Dešava se da se zaključci ponavljaju, a ništa se po njima nije uradilo, niti se stanje promijenilo. Već dvije godine ponavlja priču o Fondu za zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju lica sa invaliditetom i upitala je gdje je 30 miliona eura koje se slilo u taj Fond, a utrošeno je za neke druge namjene. Ogromnom broju građana je ugroženo pravo na rad i prava iz radnog odnosa, neisplaćivanjem ili nerednovnim isplatama zarada, ali nema snažnih zaključaka u tom pravcu.
Pitala je šta je urađeno da se poboljša kredibilitet institucije Ombudsmana. Instituciji se povećava broj obaveza, ali ne i kapaciteti da to rade. Trebalo je više pažnje obratiti na ono što se iz godine u godinu ponavlja u Izvještajima a nije realizovano. Smatra da je obaveza Odbora za ljudska prava i slobode da prati realizaciju tih preporuka i zaključaka, kao i da se isprate urgencije koje su poslate. Podsjetila je da je trebalo dati više osvrta na prava osoba sa invaliditetom. Istakla je da je dobro opisano stanje u pojedinim oblastima, ali je preciznije trebalo dati preporuke.
Poslanica Jonica takodje je upitala Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da li je do sada dostavio predlog Skupštini za izbor dva zamjenika i ako nije, zašto nije, imajući u vidu protok vremena otkad dva zamjenika nijesu na funkciji na što joj je odgovoreno da još uvijek nije predložio dva zamjenika, navodeći da Zakon o finansiranju političkih partija nije bio smetnja da on predloži zamjenike. Želeći da sačuva potpunu neutralnost institucije od politizacije nije dostavljao predlog za izbor dva zamjenika, što će vrlo brzo učiniti;

- **Poslanik Emilo Labudović** koji je, u skladu sa članom 55 Poslovnika, učestvovao u raspravi saopštio je da Odbor za ljudska prava i slobode treba na ovakav način da raspravlja o Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Saopštio je da se u Crnoj Gori ni zakoni ne poštuju, a ne zaključci. Ombudsman je glas društvene savjesti i može samo da preporuči. Kad bi Ombudsman pisao Izvještaj na način da bi svima udovoljio i prikazao sve slučajeve kršenja ljudskih prava, po obimu bi Izvještaj predstavljao zbornik radova. Naglašavajući da je svaki ostvareni napredak značajan, a da je po Izvještaju jasno vidljivo da je on u protekloj godini i ostvaren, istakao je da će podržati Izvještaj na plenumu. Zahvalio je Ombudsmanu na inicijativi za donošenja zakona o upotrebi službenog jezika i pisma i jezika i pisma u službenoj upotrebi, upućenoj Skupštini Crne Gore i zahtijevao od predsjednika Odbora da ta inicijativa ne doživi sudbinu prethodne, a predsjednik Odbora je saopštio da će to zavistiti od stava Skupštine i Kolegijuma Predsjednika Skupštine, a ne od predsjednika Odbora;
- **Poslanica Ljerka Dragičević** je saopštila da će podržati Izvještaj, jer onoliko koliko je dato pravo Zaštitniku, on je radio. Nezadovoljna je zaštitom djece, posebno djece sa posebnim potrebama, kao i stanjem u oblasti restitucije, zbog dugog trajanja postupaka i podsjetila je i na Zaključke Skupštine u toj oblasti,
- Takođe je ocijenjeno da se u Crnoj Gori u kontinuitetu bilježi napredak u oblasti ljudskih prava, ali i u radu institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore iako postoje i određeni nedostaci- institucija Ombudsmana još uvijek nema dovoljno budžetskih sredstava neophodnih za obavljanje Zakonom utvrđenih aktivnosti, naročito u dvijema važnim oblastima- zaštiti od diskriminacije i prevenciji torture, jer je Zaštitnik u ovom trenutku bez dva zamjenika.

U odgovoru **Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore** na iznijete primjedbe, sugestije, kritike i pohvale, **Šučko Baković** je saopštio da je Izvještaj o radu Zaštitnika za 2013. godinu urađen bez zamjenika za zaštitu od diskriminaciju i zamjenika za državnu upravu, iako su oba u instituciji radili do kraja 2013. godine i istakao da je njihova obaveza bila da ostave podatke, dokumentaciju i pripreme nacrt izvještaja, odnosno dio izvještaja za oblast za koju su bili nadležni. U Izvještaju je prikazan i njihov rad. Jedan Zamjenik je ostavio više podataka i uradio nacrt, dok drugi Zamjenik, iako je Zaštitnik to od njega zahtijevao, nije posao odradio, tako da je Izvještaj urađen na osnovu dokumentacije kojom je raspolagala Institucija.

U odnosu na sugestiju da bi Izvještaj mogao biti bolji u oblasti prevencije torture, saopštio je da je u Izvještaju dato samo osnovno, a detaljna analiza biće sadržana u godišnjem Izvještaju o radu Nacionalnog preventivnog mehanizma koji je u završnoj fazi i biće dostavljen Vladi i Skupštini.

Podsjetio je da je Izvještaj o radu Zaštitnika za 2012. godinu na plenumu razmatran tek u decembru 2013. godine i da je tada izrazio žaljenje što se Izvještaj kasno razmatra. Od decembra 2013. do marta 2014. godine nije se ništa ozbiljno desilo u oblasti zaštite od diskriminacije, tako da nijesu htjeli ponavljati ono što je navedeno u Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu.

Svaku od primjedbi koje je saopštio izvršni direktor NVO LGBT Forum „Progres“, Zaštitnik je prokomentarisao:

- Način na koji je nevladina organizacija dostavila primjedbe Odboru za ljudska prava i slobode i način na koji su iste prezentovane na sjednici po mišljenju Zaštitnika je neprofesionalan i pomalo zlonamjeran. Istakao je da je Izvještaj Zaštitnika bio dva mjeseca na sajtu institucije Zaštitnika i dva mjeseca na sajtu Skupštine Crne Gore tako da je nevladina organizacija imala vremena da primjedbe dostavi znatno ranije, a ne pred samu sjednicu Odbora, koja je prethodno bila zakazana za 3. jun 2014. godine. Primjedbe od strane LGBT Forum „Progres“ nijesu im bile upućene, iako bi partnerski odnos to nalagao, pa je Ombudsman zatražio odlaganje sjednice Odbora kako bi se upoznao sa primjedbama. Za to vrijeme primjedbe su se nalazile na portalima, pisali su o njima i elektronski i štampani mediji;

- Na primjedbu da nijesu u izradi Izvještaja kontaktirali relevantne nevladine organizacije, Zaštitnik je upitao da li su očekivali da Zaštitnik dođe kod njih i upita ih šta da unese u Izvještaj. Naveo je da je 16. januara 2014. godine, po njegovom ovlaštenju, savjetnik Zaštitnika kontaktirao LGBT Forum „Progres“ i obavijestio ih da sprovode pripreme za izradu Izvještaja i da bi željeli da im dostave ocjene o tome kako vide poštovanje prava LGBT populacije u Crnoj Gori, koji su problemi, koje bi preporuke dali. Iz NVO LGBT Forum „Progres“ je zatraženo da im se uputi dopis, što je i urađeno, ali nijesu odgovorili i ponovo je urgirano mejlom, ali podaci nijesu dostavljeni. Zaštitnik je istakao da to ukazuje da ova nevladina organizacija nije željela da saraduje;
- U vezi sa primjedbom da je dobar dio Izvještaja preuzet bez provjere i objektivnog sagledavanja iz akcionih planova, Zaštitnik je naveo da je Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, između ostalog, utvrdio i šta Izvještaj treba da sadrži, pa tako u oblasti zaštite od diskriminacije treba da sadrži aktivnosti i postupanje državnih organa. Ne radi se o prostom preuzimanju informacija i navođenje podatka o donošenju Strategije za zaštitu prava LGBT osoba smatra veoma značajnim, jer taj dokument koji pokazuje opredjeljenje države i Vlade Crne Gore da se unaprijede prava LGBT osoba u Crnoj Gori;
- U vezi sa primjedbom da su u instituciji prikrili pritužbe i da je LGBT Forum „Progres“ podnio desetak pritužbi, Zaštitnik je saopštio da podatak nije tačan, jer je LGBT Forum „Progres“ u 2013. godine podnijela pet pritužbi. Dvije su upisane u 2013. godini, a tri nijesu, jer su podnijete krajem decembra, pri čemu nijedna od njih ne sadrži broj, nijesu ovjerene i potpisane, a nevladina organizacija je pravno lice, upisano u registar. Zakon to propisuje, tako da su očekivali da će ih dopuniti, pa su te pritužbe zaveli prvog radnog dana u 2014. godini;
- U vezi sa kvalitetom njihovih pritužbi, saopštio je da je utisak institucije Zaštitnika da se u LGBT Forumu „Progres“ od dolaska Milivojevića za izvršnog direktora njeguje jedan „revolucionarni“ pristup ljudskim pravima, jer diskriminaciju vide na svakom mjestu, tamo i gdje je ima i gdje je nema. Zaštitnik je naglasio da po shvatanju predstavnika ove nevladine organizacije svako pravljavanje razlike, nejednako postupanje ili uskraćivanje predstavlja diskriminaciju;
- Saopštio je da je Milivojević u izlaganju ispoljio visok nivo kritičnosti i naglasio da NVO ne treba da kreira na koji način će Ombudsman, kao nezavisna institucija, sačiniti izvještaj. Naglasio je da ne očekuju da će Ombudsman prepisivati ono što nevladine organizacije smatraju da treba unijeti u Izvještaj, jer mu je Ustavom Crne Gore propisana nezavisnost koju ima u i izradi Izvještaja;
- U vezi sa nekonstatovanjem pritužbe na rad zamjenice, saopštio je da je to shvatio kao predstavku na rad kolegice Stanković. Pojasnio je da je riječ o projektu za djecu osnovnoškolskog uzrasta „Djeco, pišite Ombudsmanu!“, koji se sprovodi sa NVO „Akcija za ljudska prava“ i UNICEF-om i traje tri godine. Cilj je da se institucija približi djeci kako bi im se obraćali, a kao rezultat tog obraćanja nastao je strip o dječijim pravima, koji je prihvaćen od strane države kao pomoćni udžbenik u predmetu Građansko obrazovanje. „Progres“ je njihove sadržaje postavio na tu stranicu i sadržaji su uklonjeni od strane administratora, a u svemu tome Zaštitnik je vidio samo nedovoljno dobru komunikaciju između NVO LGBT Forum „Progres“ i institucije Zaštitnika, ali ne i homofobiju koju „Progres“ želi prikazati. Saopštio je da imaju pravo da kreiraju stranicu i uklone sadržaj koji je uglavnom namijenjen odraslima. S obzirom da je ocijenio da je u pitanju loša komunikacija, saopštio je da ih je pisanim aktom pozvao da se sastanu i razgovoraju o problemu, a da mu je odgovoreno da se sastanka može održati u Centru za LGBT populaciju, u kojem se, po Zaštitnikovim saznanjima, dominantno pružaju ugostiteljske usluge;
- U vezi sa primjedbom da je dobar dio sadržaja Izvještaja prepisan, saopštio je da to nije tačno. Možda ima određenih konstatacija koje se ponavljaju. Naveo je da su na samom početku Izvještaja navedeni slučajevi od 2009. godine u kojima nijesu ispoštovane Preporuke.

Primjedbu da nije konstatovana saradnja sa Savjetom za zaštitu od diskriminacije saopštio je da donekle prihvata, ali je istakao da postoji izuzetna saradnja sa sekretarom Savjeta.

- Oko konstatacije da nije bilo riječi o nasilju u školama, saopštio je da je to proizvoljna tvrdnja.
- U vezi sa ocjenom koja stoji u Izvještaju da su po svim relevantnim saznanjima osobe sa invaliditetom treća diskriminirana grupa i istakao je da je velika razlika između saznanja i istraživanja. Podsjetio je da je posljednje relevantno i zvanično istraživanje o stepenu diskriminacije CEDEM sproveo 2011. godine za potrebe Ministarstva za ljudska i manjinska prava i prema rezultatima istraživanja najviše su diskriminirani Romi, zatim lica sa invaliditetom, LGBT predstavnici, stare osobe i naciolane manjine. Pred kraj decembra prošle godine MONSTAT je objavio analizu siromaštva u Crnoj Gori. Prema toj analizi rast siromaštva u Crnoj Gori je veoma izražen, što je konstatovano i na redovnom godišnjem sastanku Ombudsmana iz regiona u Ljubljani prošle godine. Ombudsman misli da je to ozbiljan problem i o tome su prvi put značajnije pisali u Izvještaju. Romi su manjinska grupa koja je istorijski zapostavljena, a sve međunarodne organizacije i subjekti konstatuju da su Romi na prvom mjestu po diskriminaciji.
- Zaštitnik je ukazao da je njegova uloga u prevenciji torture prvenstveno da vrši nenajavljene posjete ustanovama u kojima su lica lišena slobode.
- Govoreći o diskriminaciji lica sa invaliditetom, saopštio je da je važno da se stanje mijenja i poboljšava, a Ombudsman je tu da ukazuje, kritikuje, preporučuje, savjetuje, poziva na preduzimanje mjera;
- Takođe, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je saopštio da po Zakonu Izvještaj ne mora da sadrži izvještaj o trošenju finansijskih sredstava, ali ako Odbor to traži, dostaviće. Ombudsman je Ustavom nezavisna i samostalna institucija i to su zaključci, ocjene i preporuke iza kojih stoji. Neće popravljati Izvještaj, to su njegove ocjene, a ako se od njega to zahtijeva, onda se time Ombudsman želi disciplinovati. Iz godine u godinu se konstatuje određeni napredak, ali i dalje ima problema. U okruženju Izvještaj Ombudsmana se ne usvaja, već se prima k znanju.

Prethodno, Odbor se upoznao, na osnovu člana 137 stav 4 Poslovnika Skupštine, dostavljenim Mišljenjem Odbora za rodnu ravnopravnost Br. 00-72/14-3/5 EPA 457 XXV od 16. aprila 2014. godine.

Nakon višesatne rasprave Odbor za ljudska prava i slobode je, sa četiri glasa „za“ i dva „uzdržana“ podržao Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu i predložio Skupštini da ga prihvati.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Husnija Šabović, član Odbora.

DRUGA TAČKA- INFORMACIJA O DRUGOJ MONITORING POSJETI KOIZVJESTILACA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE SAVJETA EVROPE CRNOJ GORI, realizovanoj od 14. do 16. aprila 2014. godine- sprovođenje Preporuka iz Rezolucije 1890 (2012) PSSE (Služba Odbora)

Odbor je usvojio Informaciju o drugoj posjeti koizvjestilaca Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope realizovanoj od 14. do 16. aprila 2014. godine, radi praćenja sprovođenja Preporuka iz Rezolucije 1890 (2012) PSSE.

TREĆA TAČKA- TEKUĆA PITANJA

- (1) PREDSTAVKA DRUŠTVA ZA ŠPEDITERSKE, POMORSKO AGENCIJSKE, SPOLJNOTRGOVINSKE POSLOVE I TURIZAM „ZENŠPED“, D.O.O BAR, broj 00-63-8/14-17 od 26. maja 2014. godine**
- (2) PREDSTAVKA RAŠA ČIVOVIĆA, broj 00-63-8/14-21 od 2. juna 2014. godine**

Odbor za ljudska prava i slobode je odlučio da Predstavku Društva za špeditorske, pomorsko agencijske, spoljnotrgovinske poslove i turizam „Zenšped“ d.o.o. Bar, broj 00-63-8/14-17 od 26. maja 2014. godine i Predstavku g-dina Raša Čivovića, broj 00-63-8/14-21 od 2. juna 2014. godine, shodno Zaključku Odbora o postupanju s predstavkama građana dostavljenim Odboru, dostavi Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore na dalje postupanje u skladu sa njegovim Zakonom propisanim ovlašćenjima, o čemu nakon sprovedenog zakonskog postupka, treba da obavijesti Odbor.

Sjednica je završena u 13 sati i 45 minuta.

**ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA**
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković